

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINJEVA ULICA 8 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Izhaja vsak dan opoldne — Mesečna naročnina 11,— Kr. za inosmetno 15.20 Kr

IZKljučNO ZASTOPSTVO za oglaševanje iz Kraljevine Italije in inosmetno ima
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO

Računi pri poštno čekovnem zavodu:
Ljubljana št. 10-351

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed
estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Velik uspeh podmornice na Atlantiku

Na Atlantiku je torpedirala tri sovražne parnike in eno motorno ladjo — Zopet hudi napadi na Malto — V Egiptu topniški dvoboji

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 18. avgusta naslednje 813. vojno poročilo:

Na egiptskem bojišču živahen ogenj sovražnega topništva, ki ga je naše topništvo uspešno zavrnilo. Nekaj izpadov sovražnih oklopnih vozil je bilo takoj zavrnjenih.

Med letalskim napadom na Marso Matruh je obramba trdnjave sestrelila dva izmed treh sovražnih bombnikov, ki so se udeležili napada. Nemški lovci so uničili dve letali tipa »Curtiss«, protiletalske baterije velike kopne »dinece« na tretje letalo.

Letala osi so napadla letalsko pomorsko oporišče na Malti. Velik trgovski parnik, ki se je hudo poškodovan umikal, je bil ponovno zadet.

V Rimu je bil večer malo po 17. dan znak za alarm, ker se je na obzorju pojavilo letalo neznane narodnosti. Lovci, ki so se takoj dvignili v zrak, so ugotovili, da gre za francosko letalo.

Na Atlantiku je naša podmornica pod poveljstvom fregatnega kapetana Giovannija Bruna torpedirala in potopila oboroženo angleško motorno ladjo »Medona«, ameriški parnik »California« in neko prav teko oboroženo trgovsko ladjo s skupno 18.885 tonami. Razen tega je zadela neko drugo 10.000 tonsko motorno ladjo.

Premoč osnega letalstva

Operacijsko področje, 18. avg. s. (Poročilo posebnega poročevalca agencije Stefani.) V zraku nad El Alameinom se je neko naše lovsko letalo večer popoldne spustilo v borbo s sovražnim lovcom, ki je skušal izvršiti motilne akcije proti našim četam na tem odseku bojišča. V dvoboju, ki je sledil, je naše letalo strmoglavilo sovražnega lovca, medtem ko se pilot, ki se je vrnil iz letala s padalom, takoj ujeli ranjenega.

V nekem našem koncentracijskem taborišču so ujetniki britanskega letalstva proti svoji volji pohvalili protiletalsko obrambo Tobruka, ki jo vojno poročilo glavnega stana pogosto omenja in navaja njene zmage. Sovražni piloti so izjavili, da se poleg letal, ki treščijo na tla na naših tleh, mnoga

druga vračajo na svoja oporišča zelo poškodovana zaradi točnih zadetkov protiletalskih baterij. Mnoga letala se vračajo na svoja oporišča tudi z mrtvimi in ranjenimi na krovu.

Podrobnosti o potopitvi angleške križarke

Lizbona, 18. avg. s. Posebni dopisnik agencije Reuter takole opisuje zadnje trenutke angleške križarke »Manchester«, ki je bila, kakor znano, potopljena pri poslednjem velikem letalsko-pomorskem napadu oboroženih sil osi na britanski konvoj na zapadnem Sredozemlju: Križarko »Manchester« so napadli italijanski motorni čolni ob 13. uri dne 13. avgusta. Eden izmed brodolomcev s križarko pripoveduje: Bili smo kakih 7 milj oddaljeni od obale Tunisa, ko so se pojavili italijanski brzi čolni. Takoj smo jih začeli obstreljevati. Eden motornih čolnov je poglal k nam torpeda, ki je zgrešil cilj, toda motorni čoln je takoj spustil drug torpeda, ki je križarko zadela. Nekaj sekund nato, ko smo se že zbirali za rešitev, pa nas je nek drug motorni čoln obstreljeval s strojnicami. Tedaj smo zapustili ladjo na gumijastem čolnu in poskušali doseči tuniško obalo, pri čemer smo ostali na morju 8 ur.

Nečak generala Alexandra ujet

Operacijsko področje, 18. avg. s. (Poročilo posebnega poročevalca agencije Stefani.) V severni Afriki. V neposrednem sledju je bilo zajeto manjše število ujetnikov, med katerimi je tudi nečak generala Alexandra, poveljnika britanskih čet v Birni, ki so mu japonske čete prizadevale nepretrgano verigo porazov. Nečaka so naše čete zajele s svinčnikom in papirjem v rokah, medtem ko je slikal pušcavsko pokrajino. Zelo naivno je izjavil, da je priključen risarskemu oddelku in da se je zabaval s tem, da riše pokrajino v svoji osebni album. Zelo verjetno pa je, da je imel nalogo, izvršiti informativne naloge.

Ameriške izgube pri Salomonskem otočju

Potopljene: 10 težkih križark, 3 lahke križarke, 9 rušilcev, 3 podmornice in 10 prevoznih ladij

Tokio, 18. avg. s. Poročilo japonskega imperialnega glavnega stana takole ugotavlja rezultate bitke pri Salomonskem otočju, po podatkih, preverjenih do 14. avgusta t. l.:

Potopljene ladje: 1 težka ameriška križarka tipa »Wichita« in 5 težkih ameriških križark tipa »Astoria«, 3 težke angleške križarke, od katerih dve tipa »Australia«, ena pa neznane tipa, 1 lahka angleška križarka tipa »Achilles«, 1 lahka ameriška križarka tipa »Omaha«, 2 lahki križarki ne-

znane tipa, 9 rušilcev, 3 podmornice in 10 prevoznih ladij.

Hudo poškodovane ladje: 1 težka križarka neznane tipa, 3 rušilci, 1 prevozna ladja.

Sestreljena letala: 49 lovcev, 9 bombnikov.

Japonske izgube v tej bitki pa so naslednje: 21 letal, ki so se s pilotom vred zagnala v sovražnika, 2 križarki lahko poškodovani, ki pa se lahko nadaljujeta plovbo in borbo.

Nemiri v Indiji

Kljub vsemu terorju angleških oblasti se neredi širijo po vsej deželi — Vedno več smrtnih žrtev

Bangkok, 18. avg. s. Incidenti se tukaj nadaljujejo in britanske oblasti so prisiljene o tem govoriti v svojih poročilih nazvali želji, da bi preslepili svet o vzpostavitvi reda in miru med Indijci. Iz angleškega vira se namreč doznavajo, da je prišlo do novih velikih neredov v Kalkuti in Madrasu. Ti neredi so morali biti precejšnji, ako je morala britanska oficiozna agencija, ko je sporočila to vest, priznati, da je policija streljala na množico v več mestih in da je bilo pri tem »ustreljenih in ranjenih več državljanih, medtem ko so doslej v Londonu govorili o kakem posameznem mrtvecu in kakem

posameznem ranjencu. Kakor se doznavajo, so bili spopadi v Madrasu posebno siloviti. Množica, kakih 10.000 ljudi, se je zbarikadirala v Kumb Akonane, od koder je metala na policijo, ki je nanjo streljala, kamenje in opke. Več policijskih agentov je bilo ranjenih. Ko je zamen poskušala razpršiti množico z gumijevkami, je policija začela streljati.

Doznavajo se tudi o raznih sabotažnih dejanjih. Do krvavih incidentov je prišlo tudi v Bangaloru. Tudi tu je policija streljala na demonstrante in ubila in ranila 18 oseb. Med angleškimi stražniki je bilo 27 ubitih in več ranjenih.

Razkrinkana intriga Washingtona

Za hujskanje južnoameriških držav proti državam osi se poslužujejo vseh sredstev

Buenos Aires, 18. avg. s. V argentinskih krogih zelo neugodno in celo z gnevom sodijo o novem poskusu severno-ameriške propagande, da bi vplivala na javno mnenje južnoameriških držav z razširjanjem napačnih in zlonamernih vest. Večkrat je namreč pripeljala iz Washingtona vest, po kateri naj bi bilo brazilsko poslanstvo v Montevideu sporočilo potopitev neke brazilske prevozne ladje skupno s 700 ljudmi posadke, ki da jo je torpedirala neka podmornica osi. Washingtonska vest je pomnilna, da je zastopnik brazilskega poslanstva izjavil, da bo ta potrditev imela za posledico napoved vojne Brazilije državam osi. Demanti, ki je bil nekaj ur nato objavljen od brazilskega poslanstva v Montevideu, smatrajo v argentinski prestolnici kot nov dokaz zle namere Zedinjenih držav in delovanja provokaterjev, ki ne opuste nobene prilike, da ne bi v javnosti južnoameriških držav ustvarjali ozračja, ki naj bi bilo ugodno za zle namere washingtonske politike.

Davčni vijak v Ameriki

Buenos Aires, 18. avg. s. V New Yorku pripravljajo spremembo celokupnega davčnega sistema, ki bo pomenila nova bremena za državljane. Ameriška trgovska zbornica je namreč stavila predlog za uvedbo novega 15% davka, ki naj bi vrigel državi 10 milijard dolarjev na leto. V ameriških industrijskih in novinarskih krogih z zaskrbljenostjo gledajo na stalno višanje davkov, ki bo slej ali prej zapustilo globoke posledice v gospodarskem življenju Zedinjenih držav.

Japonščina — glavni jezik Vzhodne Azije

Tokio, 19. avg. s. List »Japan Times« opozarja na naglo razširjanje japonskega jezika v deželah Vzhodne Azije in meni, da bo japonščina postala glavni jezik v medsebojnem obnavljanju med narodi, ki živijo v sferi skupnega azijskega napredka.

Novi uspehi na vzhodni fronti

Prodiranje na Kavkazu se nadaljuje — 12 ladij potopljenih v kavkaških lukah — 12.000 ujetnikov in velik plen ob Donu — Novi uspehi podmornice na Atlantiku in v Sredozemlju

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 18. avg. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja naslednje vojno poročilo:

Na kavkaškem področju se napadi nemških in zavezniških čet kljub trdovratnemu odporu sovražnika in težavnemu terenu v tropični vročini uspešno nadaljujejo. V lukah ob črnomořski obali je bilo s bombami potopljenih 12 obalnih ladij, večja petrolejska ladja in osem munijskih čolnov pa hudo poškodovanih.

V severnem zavoju velikega loka Dona je bilo v napadalnih borbah od 15. do 17. avgusta zajetih po dotedanjih ugotovitvah 12.800 ujetnikov, 47 tankov in 252 topov pa zaplenjenih ali uničenih. Čiščenje ozemlja se nadaljuje.

Vzhodno od Vjazme je bilo več sovražnih napadov deloma s protinapadi zavrženih. Na prostoru pri Rzevu je sovražnik napadal na raznih krajih z močnimi pehotnimi in tankovskimi oddelki. Vsi napadi so bili zavrnjeni. Od 30. julija je bilo v trdnih obrambnih borbah ob vzornem sodelovanju letalstva uničenih 1.068 sovražnih tankov.

Tudi v severnem odseku fronte se je izjavilo več sovražnih napadov. Finsko letalstvo je sestrelilo v spopadih v zraku 11 sovjetskih letal.

V noči od 16. na 17. avgust je prišlo v Rokavskem prelivu do spopada med nemškimi minolovci in angleškimi brzimi čolni. En sovražni brzi čoln je bil tako hudo poškodovan, da je računati z njegovo izgubo. En lastni čoln se ni vrnil. Daljnostrelno topništvo mornarice je potopilo eno sovražno ladjo.

Pri dnevnih poletih nad zapadno in severno Nemčijo ter zasedenim ozemljem je izgubil sovražnik pet letal. V pretekli noči je angleško letalstvo napadlo zapadno Nemčijo. V stanovanjskih okrajih Osnabrucka je bila povzročena stvarna škoda in škoda na posojih. Civilno prebivalstvo je imelo izgube. Trije izmed napadajočih bombnikov so bili sestreljeni.

Nemško letalstvo je podnevi in ponoči bombardiralo vojaško važne naprave na južni angleški obali in v vzhodni Angliji z rušilnimi in zažigalnimi bombami. Povzročena so bila razdejavanja in požari.

Kakor je bilo objavljeno že s posebnim poročilom, so nemške podmornice v zadnjih 24 urah ponovno potopile v konvojih in posamezno na Atlantiku, na Severnem in Sredozemskem morju 11 ladij s skupno 72.000 tonami, nadalje eno pomožno križarko z 12.000 tonami in dva s četami natovljena vlačilca.

Učinkovite akcije osnega letalstva

Berlin, 18. avg. s. Iz pristojnega vojaškega vira se doznavajo, da so močne skupine nemških bojnih in strmoglavnih letal napadale večkrat na raznih odsekih vzhodnega bojišča sovražno zaledje ob obali Črnega morja, med drugim tudi pristaniške naprave v Suphumu in tankaj zasidrane ladje. Na področju južno od Krasnodara in jugovzhodno od Majkopa so nemška letalstva in uničevalna letala, ki so se jim pridružile skupine italijanskih letal, z velikim uspehom nadaljevala bombardiranje sovražnih središč pred nemškimi prednimi stražami.

Na področju pri Stalingradu so nemški lovci in strmoglavci v zaporednih valovih napadali oskrbovalne kolone in utrjene sovjetske postojanke. Na odseku pri Voronežu pa so nemška bojna letala z uspehom napadala sovražne oklopne formacije, čete na pohodu in postojanke sovjetskega topništva. Pri vseh teh napadih so uspešno sodelovale italijanske bojne eskadre.

Sovjetski generali brez sleherne pobude

Rim, 18. avg. s. Sovjetski list »Krasnaja Zvezda«, organ sovjetske vojske, ugotavlja, da so sovjetski vojaški šefi brez sleherne pobude. Sovjetsko poveljstvo ne zna dati oficirjem smernice glede njihovega zaščivanja. Fricakavati smemo, piše list, da bo siehni poveljnik dal nagle in učinkovite ukaze in da bomo končno dosegli, da se bodo izdala povelja spoštovala.

Vsak dan več sovražnih ladij na dnu morja

Nemške podmornice nastopajo na vseh morjih in dan za dnem redčijo sovražno brodogrje

Berlin, 18. avg. s. Z izrednim vojnim poročilom je bilo z nemške strani danes objavljeno, da so nemške podmornice dosegle nov velik uspeh. V tej zvezi se doznavajo iz vojaškega vira, da so nemške podmornice napadle angleško-ameriški konvoj vzhodno od Azorskega otočja in sicer podnevi, medtem ko je konvoj plul iz Freetowna v Anglijo. Konvoj je tvorilo 5 prevoznih ladij popolnoma natovljenih in 1 petrolejska ladja v skupni tonazi 33.710 ton. Nemške podmornice so vse te ladje potopile navzlic srditemu obrambnemu ognju.

Razen tega so na Atlantiku druge nemške podmornice v ločenih akcijah potopile 4 ladje v skupni tonazi 38.287 ton, med njimi tudi petrolejsko ladjo, napolnjeno z bencinom, ki je imela 8500 ton. Podmornica, ki je zasledovala te ladje, jih je po daljšem zasledovanju dosegla v pasu morja severno od Kajena. Dobro pogodeno torpeda je povzročilo požar dragocene torpora petrolejske ladje, tako da se je kmalu nato med velikimi detonacijami vsa ladja potopila. Nekaj ur po njenem

uničenju se je z morja še vedno dvigal velik črn oblak, ki je tako označeval nesrečo, ki jo je napravila nemška podmornica.

V Sredozemlju je neka druga nemška podmornica napadla sovražno pomorsko formacijo in je pri tem zadela velik parnik s tremi dimniki. Kakor se je moglo kasneje ugotoviti, je bila to neka pomožna angleška križarka, dobro oborožena, ki je izpodirala 12.000 ton.

V Arktičnem morju pa je neka tretja podmornica s topovskimi streli potopila 2 konvoja vlačilcev, na katerih je bilo več sto vojakov.

Dozdaj je bilo potopljenih skupno nad 20 milijonov ton

Berlin, 18. avg. s. V berlinskih krogih poudarjajo, da je s poslednjimi značilnimi uspehi nemških podmornic samo Nemčija v svoji pomorski vojni potopila od začetka vojne do 18. avgusta t. l. skupno najmanj 20 milijonov in 50.000 ton sovražnega brodogrja.

Sestanek v Moskvi — znak nove katastrofe

Usodna Churchillova potovanja — Konferenca v Moskvi potrjuje težavni položaj Rusije

Berlin, 18. avg. s. Berlinski listi objavljajo z velikimi naslovi poročila londonskih informativnih agencij o Churchillovem bivanju v Moskvi.

»Volkischer Beobachter« piše, da je vsa dosežanja Churchillova potovanja, v Francijo leta 1939, in njegova poznejša potovanja v Washington, spremljala kakor ogromna britanska katastrofa. Sedaj, ko se dogodki naglo razvijajo, se je angleški premier-podal k Stalinu, da bi ga vzpodbudil k nadaljnjemu odporu Sovjetske zveze. Churchill je prišel v Moskvo zares kot kak politični komisar, ki hoče na lep ali grd način prisiliti Sovjete, da bi se borili in pustili ubijati do zadnjega moža, ali hočejo ali ne in naj se to izplača ali ne.

»Lokal Anzeiger« zlasti opozarja na dejstvo, da so bili pri moskovskih razgovorih navzoči tudi Rooseveltovi emisarji. To pomeni, da je zaskrbljenost v sovražnem tabornu splošna in da jo dele vsi zavezniški Sovjeti. Nobenega dvoma ni, da je glavno ozadje in glavni nagib tega potovanja angleških političnih osebnosti v Moskvo vojaški položaj. Toda medtem, ko v sovjetski prestolnici razpravljajo, nemške zavezniške čete se nadalje korakajo na vsej napadalni fronti in zasedajo vedno nova ozemlja v bogatih pokrajinah Kavkaza. Istočasno pa so ostali vsi sredi napadi boljševikov na vseh odsekih bojišča brez uspeha in je so-

vražnik zaradi njih celo izgubil velike množice ljudi in velike količine gradiva, kar samo potrjuje, da borbeni sila vojakov nove Evrope nespremenjena, medtem ko se sovjetski vojni stroj vedno bolj obrablja.

»Börsen Zeitung« se ironično izraža o važnosti, ki jo hočejo v Londonu pripisati Churchillovemu potovanju v Moskvo, zlasti pa o zaključnem poročilu razgovorov. Razume se samo po sebi, piše list, da bodo še nadalje govorili o moralni utrditvi zavezništva med plutokracijo in boljševizmom, kakor bodo gotovo tudi poudarjali, da pomeni moskovska konferenca važen doprinos k živčni vonji proti silam osi. Že sedaj opažamo mrzlično delovanje londonskih režiserjev, ki pripravljajo novo hrupno predstavo iz slabega gledališča, a že sedaj jim lahko zagotovimo, da bo tako z nemške kakor z italijanske strani natekla sprejem, ki ga zasluži.

»Deutsche Allgemeine Zeitung« opozarja na vest iz britanskega vira, po kateri naj bi bil Churchill odpotoval iz Moskve v ponedeljek jutraj, ne da bi bil hotel dati kako izjavo zastopnikom tiska. Angleški listi so po svojih dopisnikih in v svojih komentarjih hoteli poudariti izredno prisrčnost, ki je označevala stike med Churchillom in sovjetskimi državniki. Glede praktičnih rezultatov razgovorov pa objav-

Čestitke Rima Nj. Vel. Kraljici in Cesarici

Rim, 18. avg. s. Predsednik pokrajine Roma je poslal dvorni dami Nj. Vel. Kraljice in Cesarice naslednje brzojavko:

Prebivalstvo Pokrajine Roma, ki je navdušeno zaradi sijajnih zmag vojakov v zraku in na morju in ki je trdno prepričano v zmago imperialne Italije in v vedno večji prosep Savojskega doma, se pridružuje moji osebi, ko vam pošiljam vroče in vdano voščilo k godu Nj. Vel. Kraljice in Cesarice. — Predsednik pokrajine Roma Gualtier Fracchetti.

Bukarešta, 19. avg. s. O priliki godu Kraljice in Cesarice Elene so rumunski listi objavili na prvi strani sliko naše vladarice s priručnimi komentarji živga občudovanja za delo vzvišene gospe. Tudi list »Cuventul« objavlja priručno posvetilo Kraljici in Cesarici.

Izjavo angleški listi komentirajo, ki kažejo, da se sudejo načrti med utvarami in kapitalizmom.

»Zwölff-Uhr-Blatt« najprej ironično vprašuje ali je Churchill vzel s seboj sveto pismo in ali je s Sovjeti pel litanije, nato pa pripominja, da je mogoče iz dolgega in neprijetnega Churchillovega potovanja zaključiti samo to, da je odšel in se vrnil praznih rok. Nekaj pa bi pri vsem tem želeli vprašati angleškega prvega ministra, zaključuje list, ko so že njegovi rojaki označili njegovo potovanje za dramatično, namreč: kaj je bilo važnejše, omil 25 zdravje, da so bile zgovorne na banketu v Moskvi njemu na čast in na katere angleški listi s tolikšno vnemo opozarjajo, ali ona tri izredna vojna poročila, ki so jih prav iste dni objavili Nemci?

Značilen angleški komentar

Rim, 18. avg. s. »Times« komentira v današnjem svojem uvodniku sestanek zavezniških zastopnikov v Moskvi in skuša pri tem poudariti brigo, s katero da je britanska vlada na konferenci v Moskvi hotela pomagati svoji zaveznici, ki je v slabem položaju. List upa, da je bila na sestanku dosežena še večja ubranost angleško-ameriških vojnih napovedi. List pripominja, da je položaj v Rusiji steer resen, da pa je še bolj resno dejstvo, da se je operacijsko področje na vzhodnem bojišču že zelo približalo britanskim postojankam na Srednjem vzhodu. Ker se je razvoj zasuhal v to smer, zaključuje »Times«, in ker moramo računati odslej z dejstvom, da se bodo britanske in ruske čete kmalu znašle ramo ob ramo v skupni borbi, je seveda nujno potrebno, da ni nobenega nesporazuma glede akcij, ki naj bi se skupno izvršile. Res je, priznava list, da razumevanje in sporazum med Angleži in Rusi nista bila vselej popolna in dejanska v zadnjem času, kakor bi to bilo želeli, pa je zato prav, da se od časa do časa sporazumemo, zlasti ko se bliža nevarnost.

Prva vzhodnoazijska konferenca

Mukden, 19. avg. s. Včeraj jutraj je bila tu svečano odprta konferenca za blaginjo Vzhodne Azije, ki je bila napovedana ob priliki 10-letnice ustanovitve države Mandžukuo. Otvoritvene seje konference se je udeležilo kakih 500 zastopnikov raznih dežel iz Vzhodne Azije s predsednikom mandžurske vlade in člani te vlade na čelu.

Zarota v Iraku

Carigrad, 18. avg. s. po vesteh iz Bagdada se med iraškimi prebivalstvom vedno bolj razširja tiha agitacija, ki je dosegla svoj višek v komplotu, da se vrže sedanja iraška vlada, komplotu, ki naj bi se policijske oblasti pravčasno odkrile. Izvršene so bile aretacije številnih osumljenih oseb in mnoge preiskave v stanovanjih. Izmed aretirancev jih bo 30 izročeno posebnemu sodišču. Šef iraške vlade je dal objaviti izjavo, v kateri poudarja, da bo vlada z vsemi sredstvi zatrla kakršnen koli pokret, ki naj bi izpodjedal temelje sedanje iraške politike.

Vedno občutnejše pomanjkanje v Rusiji

Rim, 18. avg. s. Med raznimi pozivi, ki so bili te dni napisani v Sovjetski zvezi, vzbudi pozornost poziv lista »Pravda« v uvodniku, ki je gospodarskega in vojnega značaja obenem. Sovjetski list namreč opozarja, da ima izguba industrijskih in poljedelskih središč zaradi napredovanja nemških in zavezniških čet hude posledice na nadaljnje možnosti odpora. Iz vsega tega izhaja po pisanju »Pravde« nujnost za Ru-se, da se podvržejo najrazličnejšim novim omejitvam, ki se morajo celo podvestiti glede na sedanje stanje.

Predpisi o ukoriščanju živalskih tolšč

Vse tolšče od goved in je treba pošiljati topilnici
loja Bergman v Ljubljani

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino na podlagi kr. ukaza z dne 3. maja 1941. XIX št. 291 in smatrajoč za potrebno, da se uredi ukoriščanje živalskih tolšč za pridobivanje gljericina in za industrijske potrebe, odreja:

Clen 1. Vse tolšče, ki se v prostih količinah pridobijo od goved (izvzemši sesajoča teleta), od ovc in koz (izvzemši jagnjeta in kozlice) in od konj, zaklanih v Ljubljanski pokrajini, morajo veterinarji ali pregledniki mesa izrezati in poslati z odpremnim in zgoznilnim listom topilnici loja Bergman v Ljubljani, ki je za to poslovanje pod tehničnim in upravnim nadzorom Visoke komisariata.

Maščobne ostanke, dobljene pri prodaji na drobno, kakor tudi manjvredne maščobne dele je treba prav tako izročiti veterinarjem ali preglednikom mesa, da jih pošljejo zgoraj navedeni topilnici loja.

Isti predpisi veljajo za tolšče od poginulih živali, če temu ne nasprotujejo veterinarsko-policijski razlogi, kakor tudi za tolšče od goved, ovc, koz in konj, zaklanih v inozemstvu in uvoženih v Ljubljansko pokrajino.

S tolščami v prostih količinah se razumejo tolšče ledvice (obisti), lakotnice in medenične votline, vampa in čreves, kakor tudi vsi drugi maščobni deli, ki se dajo izrezati ne da bi se ranih spodnje tkivo. Zbranje in odpremo tolšč v topilnico morajo nazivati pokrajinski veterinar ali organi, ki jih ta določa.

Clen 2. Tolšče iz prednjega clena se morajo pošiljati topilnici dnevno ali obodno, očiščene vsake nesnage in tujih tvarin, po navodilih in na način kakor določa pokrajinski veterinar.

Clen 3. Živalske tolšče, ki jih prejme topilnica, se predelajo v staljeni loj s kisliniskim postopkom in z napravami za segrevanje na paro, po tehničnih navodilih, ki se predpišejo.

Clen 4. Ceno živalskih tolšč, ki jo je plačati dobaviteljem, in ceno s kisliniskim postopkom staljenega loja določa Visoki komisariat. Topilnica mora plačati njej poslane živalske tolšče, zaobalo, odpreme in prevozne stroške za tolšče, nagrade veterinarjem in preglednikom mesa, stroške

za prevozna sredstva, ki bi jih imel pokrajinski veterinar, in splošne stroške po odredbi Visoke komisariata.

Clen 5. Vse staljeni loj mora poslati topilnica loja Bergman v razcepljenje zavod, ki jih določi Visoki komisariat.

Clen 6. Pri razcepljenju po prednjem členu pridobljene maščobne kisline se odkažejo po razdelnem načrtu, ki ga predloži Pokrajinski korporacijski svet in odobri Visoki komisariat, tistim podjetjem Ljubljanske pokrajine, ki predelujejo take kisline.

Clen 7. Topilnica loja Bergman mora voditi prejemno knjigo za količine tolšč, ki se ji izroče, in oddajno knjigo za količine staljenega loja, ki jih pošlje v razcepljenje zavodom iz clena 5.

Nadalje mora voditi prejemno knjigo o količinah iz loja pridobljenih maščobnih kislin, ki jih izroči zavodi iz clena 5, in oddajno knjigo za količine, ki se po clenu 6 odkažejo podjetjem Ljubljanske pokrajine, predelujočim maščobne kisline.

Prejemne in oddajne knjige mora predhodno vidirati Pokrajinski korporacijski svet.

Clen 8. Vse staljeni loj in zaloge živalskih tolšč, ki so kjer koli na dan, ko stopi ta naredba v veljavo, se morajo prijaviti v petih dneh Visokemu komisariatu, uradu pokrajinskega veterinarja, in ostanjejo pod zaporo njemu na razpolago.

Clen 9. Vsakršna pogodbeni obveznost o odstopu ali odkupu živalskih tolšč ali staljenega loja iz te naredbe se smatra za razveljavljeno od dne, ko stopi ta naredba v veljavo.

Clen 10. Kršitelji določb te naredbe se kaznujejo po postopku iz naredbe z dne 26. januarja 1942-XX št. 8 v denarju do 5.000 lir ali z zaporo do 6 mesecev. V hujših primerih se lahko izrečejo obe kazni.

Clen 11. Te naredba, s katero se razveljavljajo vse nasprotujoče ali z njo nezdružljive določbe, stopi v veljavo na dan objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, dne 14. avgusta 1942-XX.

Visoki komisar
za Ljubljansko pokrajino:
Emilio Graziosi

toliko, da lahko zadovolji vse povpraševanje. Glavnoto prodajo po 3.70, rumeno endivijo po 4, zeleno pa po 3 lire za kg. Manj je spinaje, za katero veljata dve ceni: za mehko 4 lire kg, za trdo 3 lire kg. Gospodine naglo pokupijo tudi kolerabice in rdečo peso. Prvo prodajo po 2.50 lire kg, drugo pa po 3 lire kg. Domače čebule je zelo malo. To pa se ob obilni ponudbi uvožene skoro ne občuti. Nič ni domačih paradižnikov. Sedaj zelo počasi zorijo. Danes so jih prodajali nekaj zelenih za zimsko solato.

Izpred okrožnega sodišča

Za štiri steklenice vermuta je tvegaj službo in eksistenco

Ljubljana, 19. avgusta. Pred malim senatom ljubljanskega okrožnega sodišča, ki mu je predsedoval dr. Felaher in sta v njem sodelovala sodnika sos. Brelih in Šporn, se je večeraj dopoldne zagovarjal 42letni v Trsturo rojeni in v Ljubljano pristojni železničar nadprednik Franc C., ki je oženjen, mora skrbeti za tri otroke in dosele še ni bil kaznovan. Obtoženca, ki je suhljate in majhne postave, je branil odvetnik dr. Aleš Persin, obtožnico pa je zastopal državni tožilec Branko Goslar.

Državno tožilstvo je obdolžilo obtoženca, da je 20. aprila ob 3. zjutraj na glavnem kolodvoru ukradel iz železniškega vagona štiri steklenice vermuta in tako zagrešil vplavno tatvino po § 316.4. Kakor se je ugotovilo kasneje, je bilo ob isti priložnosti ukradenega vermuta okoli 319 litrov. Z zadevo se je pečalo že vojaško sodišče, ki pa se je s sodbo izreklo za nepristojno in je zadevo odkazalo civilnemu kazenskemu sodišču.

Obtoženec je zanikal krivdo. Trdil je, da je omenjeno uro opazil med opravljanjem službe, kako je 20 do 30 m pred njim skočil iz vagona neznan moški in izginil neznanom. Obtoženec ga ni niti zasledoval niti ni klical na pomoč. Približal se je k vagonu in tam našel pri odprtih vratih štiri steklenice polne vermuta, zraven pa še cevko za pretakanje. Velik sod je bil navrtan in v njem je manjkalo mnogo žlahtne tekočine. Vagon je stal blizu viadukta čez Smartinsko cesto in je čakal na ocarinjenje. Bilo je to v noči na ponedeljek. Ker je mislil, da mora opravljati predvsem svojo službo in po njegovem zadržanju ob tistem času ni bilo nikjer v bližini straže železniške milice, je steklenice in cevko vzel, da bi ju kasneje izročil varnostni oblasti. Oboje je skril v svoji slačilnici. V njegovi odsotnosti so prišli v barako miličniki, ki so našli vermuto in cevko.

Njegov zagovor je zbujal sodnikom mnoge opravilne pomisleke, tako da mu je predsednik končno predložil da je storil veliko neumnost, ko je za štiri steklenice vermuta tvegaj službo in eksistenco. Njegovim besedam sodniki niso mogli verjeti iz več razlogov. Če je opazil tatvino in se je hotel vmešati, bi bil moral takoj klicati na pomoč, ne pa tatvino pustiti, da se mimo zbežal. Če pa tega ni storil, naj bi se tudi za blago ne brigal. Še pred preiskovalnim sodnikom je zatrjeval da je cevka njegova. Službojujočemu miličniku, ki je odkril tatvino, je priznal, da je vermuto vzel.

Kot pričja je bil zaslišan železniški miličnik.

Domača jabolka prodajajo po 3.50 ali 4 lire kg po kakovosti in debelosti. Največje je povpraševanje po najcenejših. Gospodine jih kupujejo za sušenje. V splošnem pa prevladuje uvoženo sadje. Danes je bilo na prodaj največ hrušk po 5.70, veliko grozda po 9.20 oziroma 7.30 lire kg, nekaj jabolk in breskev.

Med uvoženo zelenjavo in solivjem je največ čebule. Na izbiro je bele, rumene in rdečkaste čebule. Še vedno je napredaj v znatnih količinah paprike, med tem ko so paradižniki že razprodani.

nik Peter Casapetra, ki sedaj slušbuje v Genovi. Prišel je na vabilo sodišča osebnost k razpravi. Priča je izjavil, da mu je obtoženec priznal, da je vermuto ukradel. Ob enem mu je tudi priznal, da je imel pomočnike, dejal pa je, da jih ne pozna. Potrdil je, da sta bili v bližini vedno dve miličniški patrulji in tudi vojaška straža. Obtoženec bi bil lahko, če bi bil njegov zagovor resničen, poklical na pomoč.

Iz ostalih spisov je bilo razvidno, da je obtoženec zaradi tega dejanja presedel že en mesec v preiskovalnem zaporu. Pismo o glasu ve povedati o njem je najboljšje.

Senat je branilcev predlog zavrnil in smatral, da je stvar že dovolj pojasnjena. Obsodil je Franca C. po obtožnici na 3 mesece strogega zapore in 1 leto izgube častnih pravic, pogojno za dobo 3 let. Branilec je prijavil revizijo in priziv.

Nepoštena služkinja ali skopaj gospodinja

Na zatožno klop je nato sedla neka stara maloletnica, ki jo je ex officio branil odvetnik dr. Fetič. Obtožnica ji je očitala, da je odvzela svoji delodajalki, pri kateri je služila 2 leti in 4 mesece, del zlate verižice, 5 kg masti, 20 kg bele moke, 5 kg sladkorja, 2½ m šifona in 200 lir. Tatvino da je izvršila, ko je odpovedala službo.

Obtoženka, ki je stara komaj 18 let, je tatvino živl in dela zlate verižice priznala. Zanimala pa je, da bi bila vzela šifon in denar. Zatrjevala je, da je našeta živila odvzela svoji delodajalki, ki je že 72 let stara gospi, zato, ker jo je slabo in premalo hranila. Dela je imela baje zelo veliko, hrano pa zelo slabo. Vse si je prilastila v majhnih obrokih, da si je pripravila hrano in se tako nasitila. Veržico pa da je vzela zato, ker ji je gospodinja ob odhodu pridržala par čevljev, ki jih ji je prej podarila.

Njen zagovor je bil neverjeten že zato, ker je svojemu fantu izjavila, da ji je verižico podarila njena sestra. Ovrгла je njene navedbe tudi njena delodajalka, zaslišana kot pričja. Slušali smo zanimivost, da je obtoženka odpovedala službo z motivacijo, da ima v službi premalo dela! Nikoli se ni pritožila, da bi imeli premalo hrane, jedla pa je vedno to, kar n'ena gospodinja. Ob koncu ji je plačevala mesечно 160 lir.

Senat je obtoženko spoznal za krivo po obtožnici in jo je obsodil po § 314, na tri mesece strogega zapore pogojno za dobo dveh let.

Lahkoatletski miting v Schiu

V Schiu so zbrani neke dni najboljši italijanski lahkoatletci, ki se pripravljajo za nastop proti Švicarjem. V nedeljo so priredili izbirni miting, ki je dal nekaj izvrstnih rezultatov. Predvsem je pokazal, da je v odlični formi tekač Lanzi, ki je izboljšal italijanski rekord v teku na 1000 m. Dosegel je izvrsten čas 2:23.2. Odlični je tudi skalec s palico Conchi, ki je preskočil 4.10 m. Zmagali so: na 100 m: Tito 10.8, na 200 m: Mariani 22.1, na 1000 m: Lanzi 2:23.2, na 110 m čez zapreke: Eritale 15.1, na 400 m čez zapreke: Fantome 57.0, v skoku v višino: Campagner 1.90, v skoku s palico: Conchi 4.10, v metu kladiva: Sargano 50.52, pred Taddio, ki je dosegel 50.24, v metu kopja: Drei 56.70.

Francosko lahkoatletsko prvenstvo

V Bordeauxu so nedavno imeli splošno francosko lahkoatletsko prvenstvo. Zbran je bil cvet francoske lahkoatletike. Rezultati v nekaterih disciplinah presežejo po svoji povprečnosti, v drugih pa je opaziti znaten napredek. Mnogo pričakujejo Francoski zlati od mladega tekača na srednje proge Dolleousa, za katerega trdijo, da ima veliko bodočnost.

Zmagali so:

na 100 m: Valmy 11.1, na 200 m: Valmy 22.5, na 400 m: Dolleous 49.2, na 1500 m: Hansen 1:55.1, na 5000 m: Fugazon 15:00, na 10.000 m: Lalanne 32:25, na 110 m čez zapreke: Mathiole 15.6, na 400 m čez zapreke: Maignan 55.5, na 3000 m čez zapreke: Leveque 9:28.1, v skoku v višino: Lapointe 1.90 m, v skoku v daljino: Baudry 7.03 m, v skoku s palico: Ramadier 3.80 m, v troskoku: Joannblancq 13.71 m, v metu kroglice: Bourron 14.41, v metu diska: Bazanerie 44.66 m, v metu kopja: Sprecher 59.59 m, v metu kladiva: Braconnet 45.63 m.

Drobiz

Na švedskem plavalnem prvenstvu v Stockholmju je Gunnar Suling premagal nepričakovano na 200 m dosezanega prvaka Johna Rothmanna. Zmagovalec je dosegel čas 2:49. Prvenstvo na 400 m prosto si je osvojil Bent Lilje z 3:00.4. Bjorne Borg ni nastopil, ker se je nedavno ponesečil. Pri ženskah je na 100 m hrbtno zmagala Kerstin Akerberg z 1:24.1, na 400 m prosto Ingrid Thafelin z 5:33.4, na 200 m pramo pa Doris Ek z 3:08.4.

Iz Amerike poročajo o novem svetovnem plavalnem rekordu. Havajec Leo Nakama je v New Yorku na ameriškem plavalnem prvenstvu zrušil dosežani rekord v plavanju na 1 miljo. Preplaval jo je v 20:29. Dosedanji svetovni rekord je pripadal Američanu Jacku Medic. Postavil ga je s časom 20:57.8 leta 1934.

Madžarski nogometni klubi tekmujejo sedaj za Stefanov pokal. Tekme se biljaže do koncu. V semifinalu je presenetil Szolnog, ki je premagal prvenstvenega prvaka WMFC 4:2 (2:1). S enakim rezultatom je Gamma odpravil Kispest.

Intenzivno kmetijstvo v Italiji

Že lani so bile izkušnje z drugim pridelkom dobre

Drugč v sedanji svetovni vojni so bili italijanski kmetovalci pozvani, naj posvetijo čim večjo pozornost drugemu pridelku v poštev prihajajočih poljskih kultur. Z racionalno izbiro semen je bil v mnogih pokrajinah termin žetve pšenice potisnjen znatno naprej. Zgodaj dozorevajoča pšenica igra v celotni italijanski žitni letini pomembno vlogo. Že v prvi polovici julija je bil del žitnega polja prazen. V dolini reke po sejejo že več let po pšenici riž. Z zgodnjo žetvijo so pa pridobili italijanski kmetovalci tudi na času za setev poletne koruze, ki so jo sejali prej v najboljšem primeru ob koncu julija tako, da večina sploh ni mogla pridelati zimozoreti. Zdej pa lahko povsem dozori tudi poletna koruza.

Že lani so bile izkušnje z drugim pridelkom v Italiji ugodne. Letos, ko je dozorelo žito še posebej zgodaj, so zastavile države in korporacijske oblasti vse sile, da so preprale kmetovalce kako koristno je po žetvi pšenice znova obdelovati polje. Misel intenzivnega kmetijstva si tudi v Italiji vedno bolj utira pot med široke sloje kmečkanske prebivalstva. Večina podeželskih posojilnic, Poljedelska banka in Banca di Napoli so razpisale znatne premije za drugi pridelok. Za drugo setev so najbolj priporočali kmetom koruzo, krompir in bel fižol. Pri tem gre za poljske pridelke, ki igrajo v italijanskem prehranjevalnem gospodarstvu posebno važno vlogo in ki njihovo pridelovanje ne zahteva mnogo truda.

Kmetovalci, ki so zasejali svoje polje po pšenici s koruzo, krompirjem in fižolico, lahko obdrže za prehrano svojih družin in živine dodatno za vsakega prašiča 1.5 stota, za vsako kravo 1 stot in vsak komad perutnine 2.5 kg koruze, dalje za vsakega družinskega člana 50 kg krompirja in 4 kg fižolice. Tako lahko italijanski kmetovalci znatno zboljša svoj položaj v pogledu prehrane sebe in svoje družine, če obdeluje polje intenzivno. Poleg tega ima pa še možnost, rediti bolje in več živine oziroma perutnine.

Nobenega dvoma ni, da dosežejo kmetovalci z drugim pridelkom lepe uspehe povsod tam, kjer se la zemlja intenzivno obdelovata. Poleg koruze, krompirja in fižolice se pripravljajo za drugi pridelok še nekateri poljske kulture, ki bi lahko dobile zdej večji pomen tudi v Italiji. Gre za sojo, sladkorni trs in proso. Sojo so posejali letos

kot drugo kulturo na vojnih vrtovih v Milanu.

Uspevanje drugih poljskih kultur je seveda v veliki meri odvisno od čimteljev, ki niso vedno podvrženi človeški volji in organizaciji. To velja zlasti za vreme. Nekaj dni izdatnega dežja bi zelo pospešilo rast na polju. Boljši je položaj v krajih, kjer se namakajo polja umetno, kakor je to v veliki meri v severni Italiji. Za pravočasno dobavo umetnih gnojil so pristojne oblasti evedda poskrbele. Kjer je pa primanjkovalo umetnih gnojil, so priporočali več hlevske gnoja.

V številkah se doprinos drugega pridelka k splošni letini še ne da izraziti, ker ni na razpolago potrebne podlage. Gotovo je pa, da se bo s tem položaj Italije glede prehrane znatno zboljšal. Intenzivno obdelovanje zemlje prinaša veliko korist kmetovalcem samim in državi. Zato je razumljivo, da ga država z vsemi sredstvi podpira.

Živilski trg

Ljubljana, 19. avgusta

Današnji živilski trg je bil miren. Povpraševanje ni bilo tako, kakor n. pr. v ponedeljek. V splošnem obviadala trg še vedno uvožena zelenjava in sadje. Kakor uvo v večjih količinah, tako potem tudi na trgu v večjih količinah, tako potem tudi na trgu prevladuje ta ali ona zelenjava ali solivje. Pri naših zelenjadaricah je največ napredaj solate.

Gospodine iščejo sedaj zlasti zelje. Tu pa tam ga kakšna prodajalka pripelje manjše količine in ga takoj razproda po 2.50 lire kg. Tudi kisló zelje prihaja počasi na trg. Gospodine se zalagajo z njim kar z več kg. Manj je že bučk, katerih doba že popušča. Prodajajo jih po 3.50 lire kg. Kumar skoraj ni več. Stročjega fižola pripelje tu pa tam katera zelenjadarica in je običajno slabše kakovosti. Prodajajo ga po 4.50 lire za kg. Največ stročjega fižola se proda sedaj kar na vrtovih. Toda pridelovalci niso dostopni za večje kupčije, ker hočejo, da čim več fižola dozori za zimo. Graha na trgu ni več. Sedaj je že specialiteta in ga dobite le pri redkih vrtnarjih. Maksimalni cenik mu je določil cenno po 4.50 lire za kg.

Solate je vsake vrste poletne in endivije

je morda vendarle privedlo do bolnice.

— Irena! — je šepetal utripajočega srca. — Moja žena! Moje dete!

In nikogar ni srečal na svoji poti. Niti redarja, niti minoidečih... Kar je dosegel njegov obup višek. Obstal je, kajti zadelo se mu je, da je zaslišal korake. Potem je pa začel govoriti s povijanim glasom: — Moram priti čim prej do bolnice! Pomagajte mi, prosim vas!

Koraki so se mu približali in tipajoča roka ga je prišla za roko. Prijazen glas mu je dejal: — Pojdite.

Varno je vodila neznančava roka Jeana Sternja zdej na desno, zdej zopet na levo in potem znova na desno. Končno je zaslišal glas: — Tu sva.

Jean Sterni je skozi megle opazil siva vrata porodnišnice. Ko so se odprla, je padel svetlobni žarek na njegovega postrežljivca spremiljevalca.

Jean Sterni je pogledal njegovo sivo glavo, koščena lica in globoko udrite, motne oči.

— Sam ne vem, kako bi se vam zahvalil, — je zajeljal ves ginjen. — Brez vas... Toda povejte mi, kako ste mogli tako hitro najti pot v tej grozni temi in megli?

— Meni to ni težko, — je odgovoril neznanec smeje. — Če dobro pogledate, boste pač lahko opazili, da sem slep...

Slepec

Dočim je ležala njegova žena v silnih krčih na postelji, je hodil Jean Sterni ves iz sebe gori in doli po hodniku porodnišnice stisnjenh pesti in od solz namegnjenh oči. Viden ga tako razburjenega so mu svoji stisnivali, naj se vrne domov.

Doma, čisto sam, je preživel še nekaj dolgih ur v mučnem pričakovanju in negotovosti... Noč je bila že legla na zemljo, ko je zapel telefon. Ležal je na otomani in naglo je planil pokonci. Skozi slušalko je zaslišal glas svoje tašče:

— Tvoja žena je že izven nevarnosti.

— A... fantek?

— Ne, punčka je. Zdrava, lepa in močna. Štiri kilograme in tristo petdeset gramov. Cestitam.

— Takoj pridem.

Zdej, rešen ogromnega bremena, ki mu je zapiral sapa, je odhitel Jean Sterni po stopnicah na ulico. Čim je pa stopil na hodnik se mu je zadelo, da je izgubljen. Bila je noč in ulice so bile zaradi zatemnitve v popolni temi. Se več, mesto je bila zagnila gosta megla, tako da se ni videlo niti pidi pred seboj. K sreči je bila porodnišnica blizu in mož je krenil v temo... Toda tudi na tej kratki poti je izgubil orientacijo. Ves obupan je hitel papre v upanju, da ga bo srečno naključje

Beležnica

KOLENDAR

Danes: Sreda, 19. avgusta: Ludovik Tu-luški

DANASNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Ljubelni nasproti

Kino Sloga: »Fanfulla da Lodie«

Kino Union: Pod morsko gladino

Razstava akvarelov slikarja Eda Deržaja v Obersonelovi galeriji na Gosposvet-ski cesti, odprta od 9. do 12.30 in od 15. do 18.30

DEZURNE LEKARNE

Danes: Mr. Bakarčić, Sv. Jakoba trg 9, Ramor, Miklošičeva cesta 20, Murrayer, Sv. Petra cesta 78.

Iz Spodnje Štajerske

— Novi grobovi. V Mariboru so umrli vratar Ignac Jelen, star 28 let. Upokojeni desinfektor Ignac Krajssek, star 89 let, in žena delovodje Hermina Milnarik, stara 32 let.

— Živiljanski jubilej zaslužne Celjanke. »Marburger Zeitung« se je spomnila ob 65-letnici zaslužne Celjanke Genovefe Kveder, ki je skozi 42 let zvesto sodelovala pri celjskih ženskih društvih, med drugim tudi kot učiteljica nemščine. Z veliko vnamo je svojas stregla avstrijskim legionarjem v Varaždinu. Zdej ima v Celju trafiko in še vedno pomaga pri društvenem delu.

— Konjske dirke v Ljutomeru. Poročali smo že, da priredi štajersko kasaško in vozaško društvo tudi jeseni v Ljutomeru konjske dirke. Prvotno jih je nameravalo prirediti v večjem obsegu in sicer tako, da bi se pričele v Ljutomeru, zaključile pa v Grazu. Ker pa je bilo s 1. avgustom prepevado prirediti konjske dirke drugod razen v Berlinu, Münchnu, Hamburgu, Gelsenkirchnu in na Dunaju, je moralo spored izpremeniti v tisklo, da dirk v Grazu ne bo. Edine konjske dirke na štajerskem bodo torej v jeseni in Ljutomeru in sicer v nedeljo 13. septembra, v primeru slabega vremena pa v nedeljo 20. septembra. Prireditelji računajo z veliko udeležbo.

— Ženski tečaj. V gradu pri Vurbergu se je pričel v petek 14. t. m. prvi izmed treh tečajev, v katerem se šolajo prednostnice uradov ženskega urada v štajerskem Heimbundu. Voditeljice urada za ženske v okrožnem in krajevnih vodstvih ter voditeljice delovne službe dobe v teh tečajih za svoje delo potrebno strokovno izobrazbo.

— Znižanje cen v gostinskih obratih. Komisar za določanje cen in državni tajnik za tujski promet sta s 1. avgustom odredila znižanje cen v gostinskih obratih. Cene jedi se znižajo po krajevnih razmerah od 5 do 15%, v primeri s 1. septembrom 1939. Cene kave pa se za 8%, tako da so se znižale v primeri s cenami z dne 4. septembra 1939 najmanj za 20%. Cene piva in mineralne vode ostanejo nespremenjene. Glede cene vina pa se ni moglo odločiti.

— Sportno odlikovanje. Izpitna komisija za nemški državni sportni znak v Mariboru je začela v soboto in nedeljo z izpiti v plavanju in lahki atletiki. Prijavilo se je zelo mnogo kandidatov. Pri izpitu iz plavanja je startalo 25 mladeničev in pet deklet. Izpit je napravilo 21 mladeničev in vseh pet deklet. Pri lahkoatletiki je nastopilo 32 mladeničev in 27 jih je izpit napravilo. Največje zanimanje je vladalo za tekme na 400 m. Nekateri kandidati so hoteli napraviti tudi splošni izpit. Spodnještajerski sportniki so si priborili prvi državni sportni znak, ki pomeni v Nemčiji veliko sportno odlikovanje.

— Nobenih okrasnih gumbov več. Gospodarski urad v oblačilni industriji je odredil, da se v bodoče ne smejo več nositi okrasni gumbi na moških oblekah in suknjah, kakor tudi ne na ženskih in otroških oblekah. Prepovedano je tudi nositi gumbje v dveh vrstah na suknjih odnosen suknjah. Pri moškem saku odpadeta gornja dva gumba, pač pa je dovoljeno imeti zaradi simetrije gumbje v isti višini z gumbi za zapenjanje.

— Nesreče. Pri izdelovanju akumulatorev je brizgnila 26letnemu elektromehniku Janezu Piršu iz Maribora v obraz kislina in mu poškodovala oči. V neki mariborski tovarni zaposleni 23letni Maks Mohorko si je močno poškodoval levo nogo. Cestnemu delavcu Antonu Margošu iz Globokoga v breziškem okraju je priletel kamen v oko in mu razbil nočnike. Drobec stekla mu je ranil oko tako močno, da so morali Margosha prepeljati na očesni oddelek graške bolnice, kjer so mu oko odstranili. 26letni mizarški pomočnik Josip Plajh iz Frana pri Mariboru je zadobil pri delu globoko rano na levi nogi. 20-letna Ivanka Blaž iz Selnice si je zastrupila želodec. 21letna Alma Schulz iz Maribora je padla po stopnicah in si zlomila levo nogo. V St. Lenartu v Slov. goricah si je zlomil posestnik Alojz Kocbek roko in pretresel možgane. V Gor. Radvanju je padel 14letni Bogoljub Finžgar iz Pekar pri Mariboru z voza, naloženega z lesom in prišel je pod zadnje kolo. Zadobil je globoko rano na čelu in težke notranje poškodbe. O vrsti nesreč poročajo tudi iz Celja. Delavec Jakob Keršič je padel v neki celjski tovarni tako nesrečno, da se je močno pobil po obrazu. Med delom na polju je padla Barbara Savšek tako nesrečno, da si je nevarno poškodovala nogo. Delavec Janez Pospah iz Bukovja je padel in si zlomil hrbtnico. V neki celjski tovarni je prišel delavec Martin Hrovat pod stroj, ki mu je zlomil obe nogi. V zadnjem hipu so ga rešili, da ga ni stroj zmečkal. Marija Hriberšek je zadobila težke oklepine po obrazu, ko je nepravilno ravnila z ognjem. Plešice košar Josip Jank iz St. Janža na Pohorju je pri St. Jurju prišel pod vlak in koleso in se močno poškodoval. V Brežicah pa je padel Alojz Zelenko z motornega koleca in se močno pobil po glavi. Posetnik Alojz Gajšek iz Zapuži

Vse kravje mleko pod zaporo

Vsaka oddaja mleka čez žično oviro in nakup ali prevzem odslej prepovedani

Ljubljana, 18. avgusta. V smislu uredbe za oskrbovanje z mlekom za prehrano z dne 22. nov. 1941-XX (Službeni list za Ljubljansko pokrajino z dne 22. novembra 1941-XX, kos 94) je z današnjim dnem postavljena celotna proizvodnja kravjega mleka pod zaporo in na razpolago Pokrajinskemu prehranjevalnemu zavodu glasom že izdanih in objavljenih odlokov v sledečih okoliškin občinah: Jezica, Polje, Dobrunje, Rudnik, Brezovica, Log, Šmarje, Dobrova in na onem delu občine Ljubljana, ki leži onstran žične ovire.

Izvrsta je od te zapore v smislu čl. 2 zgoraj citirane uredbe le ona količina mleka, ki je potrebna za prehranjevalne potrebe celokupne družine posameznega proizvajalca in živinorejske potrebe njegovega gospodarstva.

Vsaka oddaja mleka (tudi brezplačna sorodnikom itd.) čez žično oviro in nakup ali prevzem (tudi po katerem koli posredniku) je torej z današnjim dnem prepovedan in kazniv v smislu zgoraj citirane uredbe v denarju do 5000 Lir, v hujših primerih pa z zaporo do 6 mesecev. Vsa zadevna doslej izdana dovoljenja za prevzem mleka čez žično oviro neposredno po proizvajalcih oz. potrošnikih izgubijo veljavnost brez vsake izjeme. Zadeležje kontrole se v bodoče tako določa, da nikakor in nikomur ne bodo izdajane.

Oni, ki imajo že knjižice za mleko, pa nimajo še vpisane količine mleka za III. četrtletje, to je v 3. koloni na drugi strani knjižice, naj jih predlože Uradu za razdeljevanje mleka, Maistrova ulica 10, najkasneje do 22. avgusta 1942. Kdaj bo mogoče te knjižice dvigniti, bo objavljeno strankam že v pisarni ali v časopisu. Zaradi hitrejšega in enostavnejšega vpisovanja in da ne bo nepotrebnih potov in zamude časa, lahko vse knjižice iz ene hiše prinese samo ena stranka. Le oni, ki imajo že nakazilo za dojenčka, pa nimajo še vpisa za III. četrtletje, naj predlože knjižice osebno in dolo knjižice takoj popravljene, ker jih pač že zdaj potrebujejo vsak dan. Ponavljamo, da onim, ki imajo že vpis za III. četrtletje, ni treba predlagati knjižic. Oni, ki so prejeli zadaj mleko še od mlekaric onstran žične ovire in imajo otroka do 1 leta, naj pridejo po knjižice in nakazila za mleko takoj in to osebno in naj prinese s seboj družinsko knjižico. Ostali bodo obveščeni pozneje po časopisu. — Urad za razdeljevanje mleka v Maistrovi ulici 10 bo posloval do nadaljnjega za stranke ves dan od 8. do pol 1. in od 4. do pol 7. V Gosposki ulici št. 12 na odseku za mleko bodo informacije in proizvajalci mleka oz. lastniki krav. Zapore proizvodnje kravjega mleka v občini Ljubljana tostran žične ovire sledi v kratkem.

DNEVNE VESTI

Bolgarska kraljica med italijanskimi ranjenci

Iz Sofije poročajo izbrpno o obisku Kraljice Ivane, ki je obiskala italijanske vojne ranjence, ki se trenutno zdravijo v bolnišnici Banki kot gostje bolgarske vlade. Kraljica se je prijavila v zdravilišče Banki nepričakovano in se je zadržala med hrabrih borci več kot eno uro. Razgovarjala se je z vsakim častnikom in z vsakim vojakom. Zanimala se je posebno za njihov zdravstveni počutek in za okoliščine, v katerih so bili ranjeni. Vsakomur od njih je poklonila lepo darilo. Vojni pohabljeni in ranjenci so se zgrnili okoli Kraljice, ki so ji živahno vzklikali. Poveljnik skupine italijanskih vojnih ranjencev je poklonil Kraljici Ivani v imenu vseh lep šopek cvetlic.

— Iz »Službenega lista«. »Službeni list za Ljubljansko pokrajino« št. 65, z dne 15. avgusta 1942-XX objavlja predpise o ukoriščanju živalskih tolšč in odobritve pravil Združenja kmetovalcev Ljubljanske pokrajine in zadevna pravila.

— V Molvenskem jezeru je utonil 15 letni Fedele Fresina iz Seclena. Kopal se je v omenjenem jezeru pri kraju Baita v okolič Trenta. Njegovo mrtvo truplo so po dolgotrajnem iskanju spravili na kopno. — Argentinski poslanik poseti mednarodni kmetijski zavod. Ekse, Adrijan G. Escobar, poslanik argentinske republike v Madridu, si je s spremstvom ogledal mednarodni kmetijski zavod v Villi Umberto. Pri vstopu ga je sprejel podpredsednik dr. Guido Concili, argentinski delegat v stalnem zasednem odboru. Escobar se je zlasti zanimal za zavodove tehnične ureditve in za bogato knjižnico. O splošni ureditvi se je zelo pohvalno izrazil.

— Nagradjeni umetniki. Te dni je bila zaključena v Fluggiju prva slikarska turistična razstava, ki jo je organiziral pokrajinski turistični zavod v Grosinenu. Razsodišče je prisodilo razpisane nagrade sledečim umetnikom, ki so ustregli razpisu in razstavili svoje umetnine: Josip Renzi, Josip Canini, Vincenc Torice, Jacinta Gaica, Manli Sara, Rafael Ferriello, Viljem Gatti, Franc De Bernardis, Tullij Palma, Marina Fagnatt, Napoleon Cupini in Ilse M'ovlichov.

— Trije utopljeni. Pri Flumenci pri Rimu so se šli kopat v morje trije dečki. Med njimi je bil tudi 12 letni Atos Michetti, ki je prišel klicati na pomoč. Proti njemu sta zaplavala tovariša 11 letni Anzelm Matarazzi in 14 letni Rafael Casalini. Toda oba sta kmalu opesala in bi bila še sama utonila, ko bi jima ne priskočili na pomoč drugi izvrstni plavalci. V bližini je morje terjalo drugo žrtev in sicer 16 letnega Karla Barello. Na Lidu pri Rimu pa je utonil 17 letni Ermellino Angeloni.

— Legionarska razstava v Milanu. V dvoranih Permanenta v Milanu so zbrana dela legionarjev prvoletalske topniške milice. So to dela, ki so jih ustvarili legionarji v času svojega počitka. Razstavljena so dela, ki spadajo v slikarstvo, kiparstvo, rezbarstvo itd. Umetnost in zgodovina, tehnika in vojaštvo se prelivajo na tej zanimivi razstavi. Med razstavljalci so različni. So med njimi, ki jih lahko smatramo za diletante, so pa tudi drugi, ki so pravi dovršeni, zreli umetniki ter oblikovalci. Med legionarji so namreč tudi kiparji kakor n. pr. Tomaselli, prof. v Breri, Girelli iz Terone, Valtor Pizzi, Gressoni. Potem srečamo slikarje, katerih imena so Zanzognini, Usellini, Sommariva, Colombarelli, Maggotti, Lainati. Slednji si je priporil pred dvema letoma cremonsko umetniško nagrado. Razstavljena so tudi vojna tehnična sredstva, potem sledijo dela, ki se nanašajo na zgodovino in hrabra dela legionarjev v Grčiji, Španiji, Afriki in na drugih bojiščih. Priključeni je tudi polno slik, fotografij, ki ponazarajo jezo življenje in delovanje legionarjev. Potem so prave male umetnine s področja dovršenega rokodelstva. Pozornost vzbujajo sijajna reprodukcija milanske stolnice. Tudi karikaturne ne manjka na razstavi. Razstava, ki je bila odprta dve dni, je izvrstna po zamisli in prvi te vrste. Verjetno bodo sledile slične razstave tudi po drugih italijanskih mestih.

— Planinski kongres bo od 12. do 15. septembra v Aosti. Organizirajo ga pod okriljem strankinega tajništva organi krajevnega fašja v Aosti. Kongresu bo predsedoval inšpektor P. N. F. Angelo Manaresi. V razpravi bodo najbolj različna vprašanja, ki se nanašajo na izpopolnitev planinstva. Kongresu bodo prisostvovali predstavniki planinstva iz vseh večjih italijanskih mest. — Velik uspeh italijanskih skladb na lužernskem festivalu. Mednarodni festival v Luzernu je bil odprt v soboto. Otvoril ga je Viktor de Sabata s koncertom, ki je vzbudil živo zanimanje občinstva. Posebno pozornost je vzbudila Ghedinje-

va skladba za dve violini, violo in orkester. Skladba je za švicarsko glasbeno občinstvo ter izobraženstvo popolnoma nova. Sličnega uspeha je bil deležen tudi drugi koncert pod vodstvom Antona Guarnierija. Izvajani sta bili za Svico novi skladbi in sicer Martuccičeva »Simfonija št. 2« in »Epika« razpisodja Pika Manigalija. Obe skladbi sta vzbudili pri strokovni kritiki pohvalno priznanje. Koncertu je prisostvoval tudi italijanski Kr. minister v Bernu in številni predstavniki švicarskih oblastev ter švicarskega kulturnega in zlasti glasbenega življenja.

— Perforirane znamke od 1. oktobra dalje neveljavne. Iz Rima poročajo: Prometno ministrstvo, glavna direkcija pošte in brozjava, opozarja občinstvo, da je za ves čas trajanja vojne ukinjena uporaba perforiranih znamk s preluknjanimi pismenkami ali števili. Da se trdkam ter zavodom in uradom omogoči, da razpčajo morebitne zaloge takšnih znamk, je dovoljena njihova uporaba do vključno 30. septembra t. l. Po tem roku se bo dopisovanje, ki bo opremljeno s takšnimi znamkami, izločilo iz prometa.

— 736 publikacij skrčenih oziroma uknjenih. V svrhu skrčenja potrošnje papirja je minister ljudske kulture v prizadevanju, da podpre publikacije preizkušene založniške ter vsebinske serioznosti in da ukine oziroma skrči publikacije, ki niso v sedanjem trenutku neogibno potrebne, proučil vse periodične publikacije. Odločitev je sledila po zaslišanju strokovnega mnenja in strani posebnih komisij, ki so jih sestavljali predstavniki P. N. F., korporacijskega ministrstva, Italijanske akademije ter prizadetih kategorij. Od julija 1941 do 15. avgusta 1942 je bilo uknjenih ali skrčenih 735 periodičnih publikacij. 478 jih je bilo skrčenih glede časa izhajanja, 175 pa jih je bilo skrčenih z ozirom na število strani in format. V mladinskem tisku je bilo izločenih 50 odstotkov raznih periodičnih listov. Razen tega je bilo skrčenih ter umaknenih iz prometa 400 biografij, ki se nanašajo na gledališke in filmske igralce, na radijske pevce, na sportne zvezdnike. Ostal pa je oni del gledališkega in filmskega tiska, ki je kvaliteto dober ter neobhodno potreben.

— Deklica, ki spi že tri tedne neprekinjeno. V Grenoblu živi deklica, ki vzbuja veliko začudenje zlasti v vrstah zdravnikov. Čudovita deklica spi namreč neprekinjeno že tri tedne. Njeno spanje je tako globoko, da je niso mogla doslej predramiti nobena sredstva.

— Papež je sprejel 100 španskih kadetov. Papež Pij XII. je sprejel v avdienci skupino več kot 100 kadetov mladinske fronte španske Falange. Pij XII. je kadete nagovoril in poklonil vsakomur od njih rožni venec. Španski kadeti so prišli v Italijo, da prisostvojuje posebnemu tečaju, ki je namenjen specialnemu študiju.

— Za 50 lir je dobil 21.250 lir. V Trevisu je bila kupljena v tamonjši loterijski poslovalnici srečka, s katero je zadel igralec, ki ne mara izdati svojega imena, čedno vsoto 21.250 lir. Za številke, na katere je stavil, je dal 50 lir. Sreča se mu je nasmehnila v cagliarski loteriji.

— Nesreče. Pavlin Josip, 52 letni čevljar iz Ljubljane, je padel po stopnicah in se poškodoval na obrazu. Hranstnik Marija, 57 letna zasebnica iz D. M. v Polju, si je pri padcu zlomila levo nogo. Serneč Tatjana, 30 letna uradnica iz Ljubljane, si je pri padcu zlomila levo nogo. Habič Josip, 45 letnemu pregledniku finančne kontrole iz Ljubljane, je padel skozi na levo nogo in mu jo zlomil. Jamšek Janko, 16 letni dijak iz Ljubljane, si je pri padcu zlomil levo roko. Maruško Rebolj, 8 letno hiš trgovca iz Ljubljane, je neki pes ugriznil v desno nogo. Ivano Intihar, 65 letno posestnico iz Kamnika pri Preserju, je konj udaril v glavo, ko je krmila živino.

IZ LJUBLJANE

—lj Herschel napoveduje deževno vreme. Danes ob 12.30 je luna prestopila fazo prvega krajca. Herschel napoveduje deževno vreme. Tega pa se nikakor ne veselimo, čeprav nekateri vremenski znaki kažejo, da se bo ta napoved dejansko uresničila. Deževalo je že deloma ponoči. Današnja minimalna temperatura je proti minimalni temperaturi prejšnjih dni znatno potošila. Zjutraj so v Zvezdi zabeležili 15,8 stopinj C, medtem ko se je prejšnje dni tega tedna vrtila vedno okoli 10 do 11 stopinj C. Včerajšnja maksimalna je znašala 21,8 stopinj C. Barometer je precej visoko, vendar še rahlo popušča. Želeli bi, da bi se vreme izboljšalo. Sedaj kopljejo krompir, spravljajo otavo, je mnogo del na vrtovih in za zorenje pridelkov bi še vedno bilo potrebno suho in sončno vreme.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI
Predstave ob delavskih ob 18.15
18.15 ob nedeljah in praznikih ot.
10.30 14.30 16.30 in 18.30

KINO MATICA — TELEFON 22-41
Filmsko veledelo po noveli slavnega
H. Sudermanna
LJUBEZNI NASPROTI
Eden najlepših filmov sezone
Fritz van Dongen, Kristina
Söderbaum

KINO UNION — TELEFON 22-21
Ustroj in delovanje podmornic boste
videli v filmu
POD MORSKO GLADINO

KINO SLOGA — TELEFON 27-30
Dramatična viteška zgodba o legendarnem junaku
»FANFULLA DA LODI«
Borba za ljubljeno dekle, dvoboji,
spetke. V glavni vlogi lepa Germana
Paolieri in Osvaldo Valentini.

lj— Cepite se sami proti tifusu! V ponedeljek 17. t. m. je mestni fizikat začel s cepitvenjem zamudnikov za to obveznih poklicev, prav tako pa cepi tudi vse, ki sami žele biti cepitni proti tej nevarni nalezljivi bolezni. Tudi število takih, ki so pristovolno prišli k cepitvi, je bilo prvi dan prav zadovoljivo ter bo zato mestni fizikat s tem cepitvenjem nadaljeval do kraja meseca. Cepilnici lahko zaščitne tablete zaščujejo kar na mestnem fizikatu, vzamejo jih pa lahko tudi s seboj, da jih po navodilih zdravnikov uživajo doma. K cepitvi naj bi prišlo več ljudi, da bo Ljubljana s cepitvenjem čim najbolj varna pred tifusom, če bi jo ta nesreča napadla.

lj— Pridelovalci krompirja dobe za septembar živilske nakaznice brez odrezkov s črkami A, B in C, ker bodo ti odrezki od živilskih nakaznic odrezani.

lj— Vrnjene živilske nakaznice naj zapisejo stranke raznašalcem v za to določen prostor na potrdilu prevzema nakaznice, hkrati naj pa navedejo tudi vzrok, zakaj so živilske nakaznice vrnili, n. pr. zaradi smrti, odpotovanja, izselitve upravičenca itd.

lj— Cvetlice ob tromostovju so pač najpričnejša dopolnitev bogate arhitekture tromostja in živahnosti ter plemenite lepote novih tržic od tromostja pa doli do Zmajskega mostja. Zato smo te dni z začudenjem brali željo, naj bi prodajalke cvetlic prenesti od tromostja nekam na živilski trg, češ, da so sedaj ob tromostju onstran tramvajске proge že odrezane od glavnega vrvenja. Se predno so stale se živilski trg že mnogo let razteza od trodanje tržnice, so bile prodajalke cvetlic na sedanjem prostoru, saj se vendar na živilski trg že mnogo let razteza od tromostja do Zmajskega mostja, za nekaterje predmete pa tudi navzgor na Cankarjevo nabrežje, navzdol na Poljanjski nasip ter celo na ono stran Ljubljane na Senepetrski nasip. Vsi Ljubljanci pa tudi vedo, da je ob tromostju vedno največje vrvenje, saj ogromna večina ljubljanskih gospodinj prireja na živilski trg mimo prodajalke cvetlic ob tromostju. Zato bo mestni tržni urad gotovo ustregel prijateljem lepe Ljubljane in obudovalcem krasote cvetlic, da bo novi cvetlični paviljon in tromostje vedno obdano s pisanimi cvetjem. Če pa morda vendar kaka gospodinja ne ugetne na to stran po cvetlice, jih lahko kupi tudi na Vodnikovem trgu in po neštetih cvetličarnah našega mesta.

lj— Hranite papirnatke vrečke ali škarnice, ker moramo varčevati s papirjem po strogih odredbah. Trgovci več vrst blaga sploh ne smejo več zavijati, prav tako pa nekaterje vrste blaga ne smejo več dati v papirnatke vrečke. Zato naj torej gospodnje in hišne pomočnice pazijo, da se vrečke ne raztrgajo, a kadar gredo v trgovino ali na trg nakupovat, naj vzemo dobro osnažene stare vrečke s seboj ter jih tako lahko rabijo po večkrat. Skrajno neupametno in negospodinjso je pa zamezovanje papirnatih vrečk, saj lahko podkurimo s papirjem, ki je za druge stvari neren. Pazimo torej na papirnatke vrečke, da jih izkoristimo popolnoma, dokler so sploh še za kakšno rabo.

lj— Kje so originalni kartoni rotovskih sgrafitov, se je maverko vprašal, ko je v »Slovenec« prečital prav lepi in drugače tudi zanesljivi članek o sgrafitih dvorišča mestnega magistrata. Res je sicer, da je z ometom v stoletjih odpadla tudi ta umetnina in pred kakimi 12 leti ni bilo o sgrafitih skoraj nobene sledi več. Morda je tudi res, da je neznanji umetnik, ki je te sgrafite napravil in dovršil leta 1719, zapustil načrte, toda na žalost doslej še nikdo ne ve, kje so ti načrti shranjeni, kakor trdi pisec članka, da so bili pred 11 leti shranjeni. Tudi prej ni nikdar nikdo ničesar vedel o kakih kartonih ali načrtih za te sgrafite ter jih tudi pozneje še nikdo ni našel, zato pa tudi drugi veliki slovenski umetnik Matej Sternen, ko se je pred 11 leti, leta 1931. poletil, spravil na delo, nikakor ni mogel sgrafitov obnoviti točno po načrtih neznanega starega umetnika. Resnica je pač taka, da je naš znameniti restavrador, akad. slikar prof. Matej Sternen moral po skromnih ostankih preperelih in odpadlih sgrafitov z velikim trudom rekonstruirati vso risbo ter razen malega kosa prvotnih sgrafitov, ki je jasno viden, po svojih risbah napraviti popolnoma nove sgrafite. To se je pa velikemu umetniku in obnovitelju freak po slovenskih cerkvah tako posrečilo, da so sijajno rekonstruirani Sternenovi sgrafiti lahko zapeljali tudi pisca članka k prepričanju, da jih je prof. Sternen obnovil po originalnih kartonih ali risbah. Nedvomno sta nam pa mestni viš. svetnik ing. arh. Vladimir Mušič, ki je iz raznih prizidkov in dozdikov izluščil prvotno arhitekturno lepoto rotova, in prof. Matej Sternen, ki je obnovil sgrafite, dala Ljubljani tak spomenik baročne dobe, da se Ljubljanci mnogo premalo ponašajo z njim, saj ga obdružujejo tudi strokovnjaki in ga domači cenijo za najlepše delo posvetnega stavbarstva baročne Ljubljane.

Obnovite naročnino!

Iz pokrajine Gorizia

— Otok padel s prvega nadstropja in umrl za poškodbo. V Comenu se je pripetila smrtna nesreča. Triletna Bruna Marija Svara se je v trenutni materini odsotnosti vzpela na ograjo balkona v prvem nadstropju. Pri tem je otrok izgubil ravnotežje. Nesrečno dekletce je padlo štiri metre globoko in je obležalo s smrtnimi poškodbami, za katerimi je kmalu zatem podleglo.

— Duhovniške spremembe. Comenski kaplan Kazimir Humar je bil imenovan za vikarja v Opacchiaselli. Novomašnik Jernej Bertotti je imenovan za kaplana v Ronchini, novomašnik Vincenc Cernagoi v Comenu, Ludvik Rusjan v Cernizza Gorizia, novomašnik Oton Panzera za kaplana v Aquilei. Angel Magrin, kaplan v Gradu, je bil ipostavljen za župnika v Fiumocelu, novomašnik Alojz Običek je imenovan za kaplana v Rifembergu, novomašnik Stanislav Premrl za kaplana v Bigliji pri Goriziji, novomašnik Stanislav Rejec za kaplana v Tolmaju, novomašnik Mario Medea za kaplana v Monfalconu, novomašnik Aleksander Lestan za kaplana v Idriji, novomašnik Ludvik Sluga za drugega kaplana v Circhini, kaplan Albin Kranjc za vikarja v Roccah. Za prodekana v Bigliji je imenovan Josip Milanec. Nadškof C. Margotti je imenoval za župnika Angeia Magrinja na sedež nove župnije v S. Lorenzu v Fiumocelu, Stanislava Zerlata za župnika v Canalu di Isonzo, Josipa Jussa v Pecinah, Efrema Masettija v Temenzu.

— Ljudsko gibanje. V Goriziji je bilo dne 17. avgusta pet rojstev, pet smrtnih primerov in nobene poroke. V preteklem tednu je bilo v gorizijski občini 20 rojstev, 14 smrtnih primerov in osem porok.

— Zaprti trgovina. S prefektovim odlokom je bilo odredeno, da se zapre za mesec dni trgovina z živili Valjema Paoletija s trga San Andrea št. 10, ker je prodajal kg testenin po 3.50 lir namestu po 3.35 lir. Istočasno je bil ovađen sodni oblast.

— Smrtno nevarne poškodbe ima sedemletni učenec Benito Stefanin, stanujoč v Goriziji v ulici Volta 6. Igral se je na štiri metre visokem zidu, ko je nenadoma ob zidnem robu omahnil in strmoglavil štiri metre globoko na tla, kjer je obležal s težkimi poškodbami po vsem telesu. Slična usoda je doletela 18 letnega delavca Guisana Marussija iz Mirne, ki stenuje v ulici G. Marconi 240. Med delom na nasipu v Straccis je izgubil ravnotežje in je padel štiri metre globoko. Ima zlomljeno hrbtenico. Oba ponesrečenca se zbiravita v gorizijski bolnišnici Brigata Pavia. Njuno stanje je zelo resno.

— Ponesrečenci. Kos železa je padel na mizarja Nespola Susmeia iz S. Pietra in mu poškodoval levo oko. Konj je brcnil 11 letnega učenca Alfreda Cijanija iz Corna di Rosazzo s takšno silo, da je revček obležal z razbito levo ključnico. Triletna Mladina Fratni iz San Andrea je padla čez stopnice in se pobila po vsem telesu. Osemletni Umberto Comelli iz ulice Torino 15 je med igro padel tako nesrečno, da si je pri tem zlomil levo oko. Vsi štirje ponesrečenci se zdravijo v gorizijski bolnišnici Brigata Pavia.

Iz pokrajine Trieste

— Sahovski prvi turnir. Sahovska sekcija Dopolavora »Acega« organizira za konec avgusta prvi turnir. K sodelovanju so povabljeni najboljši šahisti.

— Več kot 10.000 gledalcev in poslušalcev je prisostvovalo obema predstavama, ki ju je organiziral pokrajinski Dopolavoro na mileničnem dvorišču pri S. Giustu v Triestu. Z velikim uspehom je nastopila igralska skupina »Giostra delle canzoni«. Sodelovali so pod vodstvom vodje skupine Danteja Feldmanna sopranistka Venise, solistka Lidija Nosatti, ki jo pozna občinstvo že z radija, mandolinistični virtuoz Guida, komik Vincenc Petito, solistka Pina Granat ter odlični plesalec Markov.

— Mrtvec na sprehajališču S. Andrea. V bližini obrata S. Andrea so našli mrtvega 45 letnega železničarja Josipa Pallinija, stanujočega na Scali Santi 103. Zdravnik je ugotovil, da je umrl za posledicami srčne kapi.

— Vsak dan nezgode. 34 letnega Viktorja Paoletija je podrla na tla neko vozilo. Paoletti ima poškodbe po glavi in vsem telesu. 40 letni Umberto Zemi iz ulice Caripson 16 je padel s koleasa in si poškodoval nosnice. Na 48 letnega Ivana Mesheza iz S.M.M. Inf. 756 je padel kos železa in mu prizadel poškodbe na levi nogi. Po desnem kolenu se je pobil med delom 35 letni Josip Posar iz Scale R. Bpnghi 119, ki je zaposlen v obratu Rozman na Rozzolu. Ko je hotel stopiti na tramvaj pred hotelom Savoia, se je ponesrečil 63 letni Peter Gherbazi iz Guardille Timignano. Pri padcu se je ranil po obrazu. Desnico si je zlomil pri sestopu po lestvi s senika 57 letni kmetovalec Ivan Bergamasco iz Turiaa. Vsi ponesrečenci se zdravijo v triestinski bolnišnici Kraljice Helene, kamor sta se zatekla tudi 39 letni mehanik Viktor Cerlejo, ki ima poškodbe na nosu od udarcev, in 19 letni Srečko Grabisa iz Aurisine 71, ki se je med igro ranil na levo oko.

— Demografsko stanje. V Triestu je bilo dne 15. do 17. avgusta 21 rojstev, 15 smrtnih primerov in štiri poroke. — Porokili so se te dni v Triestu inženjer dr. Bruno Stagnare in gospodinja Miranda Casaccia, mehanik Bruno Zoccon in trgovca nameščenka Fides Casarsa, kovač Ivan Fusar in likarica Roza Ceselin, trgovec Maksimilijan in gospodinja Normandija Bones.

Novi predpisi o cerkvenem zvonjenju

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je na temelju čl. 3 Kraljeve odločbe z dne 3. maja 1941-XIX št. 291 in komisarskega odloka z dne 21. aprila 1941-XIX št. 5, s katerim so bila izdana nova določila za znamenje poplaha v primeru sovražnega letalskega napada ter dovoljeno zopetno zvonjenje za cerkveno službo, smatrajoč za potrebno novo ureditev tega zvonjenja odredil naslednje:

Cl. 1. Zvonjenje je v ljubljanski občini praviloma dovoljeno izključno le za versko službo po navodilih cerkvene oblasti. V drugih krajih pokrajine se bo svonilo razen v namen, omenjen v gornjem členu, tudi za primer sovražnega letalskega napada v znamenje poplaha.

Cl. 2. Zvonjenje v središčih pokrajine kot znamenje poplaha za primer sovražnega

letalskega napada bo dovoljeno izključno le na povelje pristojnega vojaškega poveljstva.

Cl. 3. Zvonjenje tako v ljubljanski občini kakor v drugih središčih pokrajine je v namene, različne od onih, ki so omenjeni v Cl. 1. pričujoče naredbe, vezano na pisмено predhodno dovoljenje; za ljubljansko občino izdaja tako dovoljenje Kr. kvestura, za druga središča pokrajine krajevne varnostne oblasti ali pa, kjer teh ni, poveljstva kr. karabinjerjev, če pa še teh ni, poveljstvo najbližje vojaške posadke.

Dovoljenje se lahko izda za nedoločeno dobo s pogojem, da se zvonjenje vrši ob določenih urah v dovoljenju mora biti predpisano tudi trajanje in morebitni prestopki zvonjenja.

Cl. 4. Kdorkoli bi brez dovoljenja zvonil ali dal zvoniti izven primerov in načinov, ki jih določa pričujoča naredba, bo kaznovan z globo do 5000 lir, ako čim ne tvori hujšega prestopka. V primerih posebnih brezpomembnosti se lahko izreče samo kazen globo.

Cl. 5. Za presojo prestopkov, ki jih predvideva pričujoča naredba, je pristojno vojaško sodišče vrhovnega poveljstva Oboroženih sil Slovenije in Dalmazije.

Cl. 6. Pričujoča naredba stopa v veljavo z dnem objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, 11. avgusta 1942-XX.

Visoki komisar Emilio Graziosi

Gigliò
Bucato perfetto
senza sapone
Per il vostro bucato usate Gigliò, il prodotto di marca veramente prezioso per ogni famiglia. Gigliò costituisce vantaggiosamente il sapone e vi consente di fare senza alcuna fatica né perdita di tempo, un bucato perfetto.

Izvrstno pranje brez mila
Uporabljajte pri pranju Gigliò, izdelek dobre znamke, res dragocen za vsako družino. Gigliò izdano nadomešča milo in vam česa vsakega truda in izgube čas izvrstno opere.

GIGLIO
AUTOCUCATO ITALIANO
Italijsko samopranje
INDUSTRIE RIUNITE L. BERTONCINI
BERGAMO

Il primò che passerà consiglia...

Prvi mimoidoči svetuje...

val incontro alla Fortuna! Con un piccolo sacrificio di 12 Lire puoi svegliarti milionario fra qualche settimana. Per non dimenticartene: compra un biglietto oggi stesso

pojdi Sreči nasproti! Z malo žrtvijo 12.- lir se čez kak teden lahko zbudiš kot milijonar. Se danes kupi srečko, da ne boš pozabil!

REGALA MILIONI a chi acquista un biglietto per L. 12.-

DARUJE MILIONE nemo, ki si nabavi srečko za L. 12.-

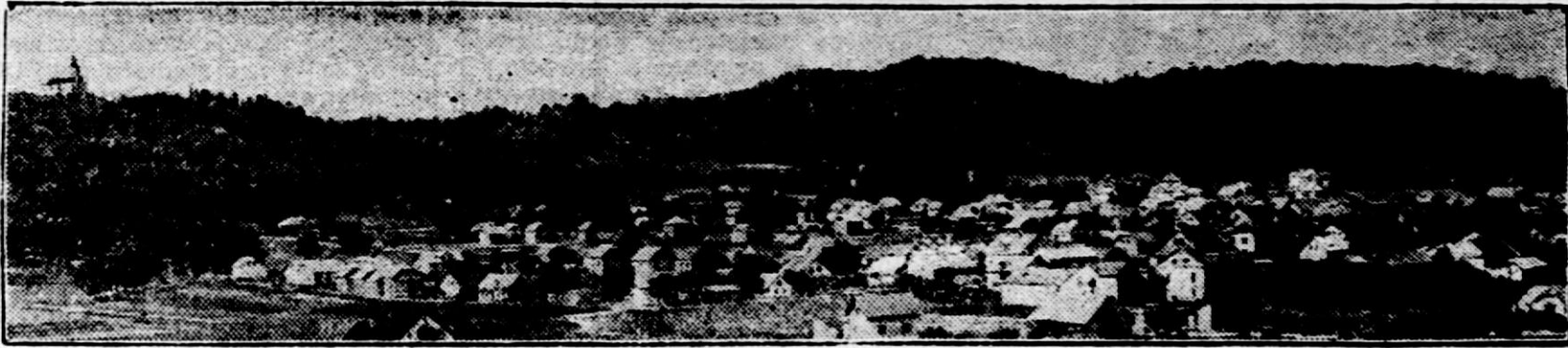
LOTTERIA MERANO

ZDRAVJE IN POL dosežete, če pijete po staroslavni recepti pripravljeno zdravilo »Ambrozevo medicino«, ki jo dobite pristno le v »Medarini, Ljubljana, Zidovska ul. 6.

V ITALIJANSKO PREVAJA prošnje, dopise trgovske in tehniške stroke — Tehniška pisarna, Cesta 29. oktobra 13.

Rožna dolina je med najmlajšimi

Okraj, ki je dobesedno zrasel iz žitjev svojih prebivalcev — Pred 40 leti so delavci v Rožni dolini zidali prve hišice



Ljubljana, 18. avgusta

Rožna dolina ima že čarobno ime. Iz njega dahne v vsakogar, ki ga siš, nekaj, kar ga navlači s slutnjo o lepem in prijetnem. Prepričan sem, da si je ogledalo Rožno dolino mnogo tujcev že samo zato, ker so bili radovedni, s kakšnimi posebnostmi se ponaša okraj, ki ima tako privlačno ime. Morda so bili nekateri razočarani, ker so pričakovali nenavadno barvno in stavbno razkošje, pa se jim je zdelo vse preveč preprosto in ponžno. Morda! Toda ko bi tak razočarani stopali vsaj pred 50 leti že po zemlji, kjer danes stoji rožnodolinske hišice, in bi vsaj s filmsko brzino doživeli rast naselbine in trud človeka, ki je z uporno voljo krotil in oblikoval tu-kajšnji svet, dojel mu ni dal današnje oblike in zunanosti, bi bržkone domleli, zakaj je ta kotiček Ljubljane upravljen, da nosi tako lepo ime.

V Rožni dolini je le malo tako bahaških hiš in vil, kakor jih dobijo več po drugih gospodarskih okrajih. Večino imajo preproste hišice, ki jim je že v zunanosti vtisnjen pečat, da jih je stavil delavec človek, ki je štediti vsako pavo, da si je postavil skromen dom, zavetje zase in za svojo družino. Zmotil bi se pa, kdor bi mislil po teh besedah, da je v Rožni dolini vse bolj površno, da tamkaj bivajo ljudje, ki ne dajo mnogo na vse tisto, kar nam na zunaj napravi ugoden vtis. Rožnodolci so že od nekdaj skrbeli za čistočo, za snago in red po svojih ulicah, okoli svojih hiš, tako da so v tem pogledu lahko marsikomu za vzor. To svojstvo prvih naseljencev so kmalu s pravičnim merilom ocenili tudi meščani, ki imajo kaj več pod palcem. Svoje zadovoljstvo so dokazali s tem, da so si Rožno dolino izbrali za svoje bivališče. Tako stoji danes tudi v Rožni dolini že več razkošnih vil, zlasti tam, kjer je pristonjena k mestu.

Kaj je dalo povod, da so začeli poseljevati Rožno dolino

Nedavno smo zapisali o Viču, da je v svojih začetkih star toliko kakor mesto samo. Dokler Vič ni bil inkorporiran v Ljubljano, je Rožna dolina tvorila upravno sestavni del viške občine. Bila je njena najmlajši del, kakor je danes obnem z nekaterimi drugimi okraji najmlajši del Ljubljane. Vič se je bližal Ljubljani — morda je bilo tudi obratno — najprej v smeri črti okoli Tržaške ceste. Glince so bile na njegovi strani prva pobuda k spopitju. Te simpatije se je pridružil tudi Ljubljana, ko je slika vedno bolj tja proti Pnjemu brodu, kjer je nekotek visoko-ljubljanska meja. Ko je bil tamkaj svet že deloma poseljen, deloma pa za delavskega človeka predrag, so zblizvalne silnice poskale še drugo pot: pot skozi Rožno dolino.

Povod za poseljevanje Rožne doline je dala narava sama. L. 1895. je staro Ljubljano potreslo kakor škaflo plesnivi, razpadajoči lesnikovi. Vse stare mestne hiše so dobile smrtni udarec in se sesedle. Kar je bilo vsaj začasno še uporabnega, so morali na vseh koncih in krajih podpreti tako, da bi lahko govorili o sodobnih stavbah na koleh. Toda takšno stanje ni moglo trajati dolgo. Treba je bilo zgraditi nova bivališča za številne meščane brez strehe. Med temi so bili v večini delavski sloji, ki so imeli v prejšnjih starih hišah cenena stanovanja.

Organizirana akcija je svoje načrte zidanja prvinskih hiš za delavce in vse manj premožne sloje uredila najprej v Vodmatu, nato na Kodeljevem in končno v Koleziji. Kmalu je bila vsa razpoložljiva zemlja cenihni stavbišč izrabljena. V tem položaju je padla misel, da naj bi se gradnja nadaljevala na travniških med železnico in Večno potjo. Svet je bil zelo zamočvirjen in zato dotlej nobenemu ni prišlo na misel, da bi se tamkaj naselili. Kar pa ni zmogel in hotel podneč, so dosegle zrušene moči. Res je »Slovensko delavsko stavbno društvo« kupilo omenjene travnike in se odločilo, da bo zidalo za delavstvo primerne hišice.

Zvečer in ponoči so delali

Svet je bil zelo vlažen. Voda ni imela pravega odtoka in je tvorila sredi travnikov velike mlake. Deloma uporabljen je bil svet ob železnici, kjer je nekoliko dvignjen; tamkaj je zrasla tudi prva hišica. Postavil jo je l. 1898. Matevž Perme. Kmalu so sezidali še nekaj drugih, vendar še vedno ni bilo pravega, smotrnega navdušenja.

Tega je vilo prvim kolonistom šele Olepševalno društvo, ki so ga ustanovili l. 1905. Društvo, katerega predsednik je bil Perme, se je lotil svojega dela z nenavadno vnemo. Znal je pritegniti svoje člane k delu in jih bodriti tudi tedaj, ko je zahtevalo izrednih fizičnih naporov. Lotili so se kopanja jarkov, polaganja mostičkov. Nastazale so prve ceste in poti. Vse to je bilo ustvarjeno z lastnimi močmi. Ker so bili člani-kolonisti po dnevi zaposleni po svojih službah, so delali večinoma zvečer in pri petrolejski razsvetljavi tudi ponoči. Opravljali so prostovoljno tako zavedajo se, da delajo v svojo korist. Viška občina jim ni mogla pomagati, ker ni tedaj razpolagala z večjimi denarnimi sredstvi.

»Rožnodolci sejmi« in rast nove naselbine

Naselbina je tako dobivala svoje prve oblike, ki so se ohranili do današnjih dni. Olepševalno društvo se je še vedno trudilo za napredek in olepšavo Rožne doline. Da si pridobi primerna sredstva, je organiziralo uspele »Rožnodolci sejme«. Radovednost je prignala v Rožno dolino številne meščane, ki so se na teh veseljih prijetno zabavali. Mnogim se je Rožna dolina ob tej domači živahnosti tako priljubila, da so se radi vračali v njo tudi, ko ni bil napovedan noben sejem.

Priseljencev in novih hiš je bilo od leta do leta več. Leta 1915. je bilo v Rožni do-

lini že 110 hiš in v vsaki okoli 15 prebivalcev (skupno 1683). Naglo je rasla Rožna dolina potem zlasti po svetovni vojni, ko je bila gradbena delavnost živahna na vseh koncih Ljubljane. L. 1930. so v Rožni dolini našli že 314 hiš in 2159 prebivalcev. Sedaj so se zatekli sem že tudi premožnejši meščani, kaj je razvidno tudi iz tega, da se je povprečno število prebivalcev na posamezno hišo znatno znižalo. Ob ljudskem štetju l. 1931. je prišlo povprečno na vsako hišo po 10 stanovanec (340 hiš in 3431 prebivalcev).

To razmerje med hišami in povprečnim številom prebivalstva se je ohranilo tudi kasneje in l. 1940. so cenili število hiš na okoli 400, prebivalstva pa na 4000.

Krajne zanimivosti

Rožna dolina je zanimiva naselbina že kot celota. Ima pa tudi svoje posebne zanimivosti, ki jih danes pozna že vsak meščan. S ponosom so nekoč ugotavljali Rožnodolci, da spada k Rožni dolini tudi Rožnik ali vsaj njega južni del. To je posebnost, ki se je meščani nikoli ne naveličajo. Prav tako radi obiskujejo druge rožnodolke posebnosti, kakor Strelišče, Podrožnik in druge specialne kotičke.

V Rožno dolino spada tudi bivši Kolmanov grad, ki je pa novejšega datuma. Prvotno je na njegovem ozemlju stal grad, ki je bil sezidan že v 18. stoletju. Menjal je večkrat lastnike, dokler ga ni kupil pokojni dobrotnik slepec in trgovski uslužbenec trgovec Kolman. Stari grad je podrl in sezidal današnjega.

V Rožno dolino štejejo tudi košonj Stan in dom na desnem bregu Glinčice. Ne zamenjajte jo z enako imenovano kolonijo ob Tobalni tovarni tik Tržaške ceste. Svet je bil nekoč last viške občine, ki ga je razparcelirala in razprodala kot stavbno parcelo.

Ribica s svetlobnimi signali na glavi

V morskih globinah živi thaumatops je pravo čudo narave

Učenjaki, ki raziskujejo morske globine in življenje v njih, so našli na eno najbolj čudnih morskih živali. Imenuje se thaumatops in spada med takozvane povodne bolhe, samo da je mnogo večji. Odlikuje se s tem, da ustvarja v morskih globinah male človeško »prometno tehniko«. Thaumatops je eden izmed svetlečih prebivalcev morja. Znano je, da se mnoge ribice, zlasti pa najprimitivnejše živalce svetlikajo in da izvirajo od njih največ svetlobe v morju. Toda enocelne svetlobne živalice žive v zgornjih plasteh morske vode, kjer povzročajo na prvi pogled skrivnostne žarke in fosforisciranje. Največja povodna bolha, thaumatops, pa živi v največjih morskih globinah, kjer vlada popolna tema, kajti tako globoko v morje ne more prodreti noben solnični žarek.

S thaumatopsem so napravili zanimive poskuse. Z drugimi drobni morski živalicami so ga položili v skupni akvarij, ki je stal v temi in kmalu se je začela ta morska živalca svetlikati. Prvotno niso vedeli od kod prihaja svetloba, potem so pa ugotovili, da se širi od thaumatopsa. Po obliki telesca spominja ta morska živalca na našega raka. In čudno thaumatops se v akvariju nikoli ni dotaknil nobene stene, niti kamna ali druge ovire, čeprav je bilo v prostoru, kjer je stal akvarij popolna tema. Tudi drugih živalic v akvariju se ni dotaknil. To dokazuje, da vidi tudi v temi, odnosno da si pomaga z lastno svetlobo.

Največji med temi povodnimi bolhami ima naravnost imenitno napravo za razsvetljevanje, ki mu služi za prometne si-

gnale. Njegovo telesce je stisnjeno s strani, na glavi ima dve tipkali in 21 drobnih lučk, ki v temi žare. Kar je še bolj čudno thaumatops je v tem pogledu pravo naravno čudo, saj lahko s svetlobo svojimi lučkami na glavi rdeče, zeleno, modro ali rumeno. Kadar se pa te morske živalice parijo, imajo samci na glavicah še rumenkasto zlaste lučke, s katerimi privabljajo samice. Bojevitost thaumatopsa se izraža tako, da »prižge« na svoji glavi rdečo lučko, ki je obenem svarilni znak. Zelene in modre lučke pa služijo očitno kot prometni signali. Z njimi opozarja ta čudna morska živalca druge prebivalce morja, naj se ji umaknejo.

Kot največja povodna bolha doseže thaumatops velikost nad 10 cm. Ta morska živalca živi kot rečeno samo globoko v morju. V višjih plasteh morja naštetimo še na celo vrsto drugih povodnih bolh. Nekateri žive celo v sladkih vodah, nobena pa še daleč ni tako zanimiva kakor thaumatops.

Japonske posebnosti

Na Japonskem je marsikaj drugače kakor pri nas. Če se na primer v družbi komu koleca, ni to nič nedostojnega, nego baš nasprotno, to smatra vsa družba za kompliment in se čuti počaščeno. Če se japonski politik napje in meri cesto, poročajo o tem vsi listi na prvem mestu, kajti pijačnost na Japonskem ni sramota. Severno-zapadni kot vsakega japonskega vrta je zasajen z gostim grmičjem, ker prihajajo iz te smeri zlit duhovi, ki naj jih grmovje

zadrži. Nihče na Japonskem ne sme imeti hišne številke 4 in 49, ker prinašajo te številke nesrečo, slično, kakor velja pri nas 13 za nesrečno številko. Znak za številko 4 je v japonsčini namreč podoben znaku za smrt, a številka 9 pomeni žalost. Če je oficir obsojen na smrt, z ustrelitvijo, postavijo obsojenca za zaveso, ker navadni vojak ne sme videti, da strelja svojega predstojnika. Starosti človeka na Japonskem ne štejejo še le od rojstva, nego od dneva spočetja. Čašo čaja je treba na Japonskem izpiti v treh požirkih. Več ali manj požirkov velja za skrajno nedostojnost.

Pri nas so gospodnje ponosne, če imajo v zglavnih najfinjših perje, ponos japonske gospodnje pa so zglavniki iz najtršega lesa. Kolporterji listov so na Japonskem na boljsem kakor pri nas. Če izide pri nas posebna izdaja, postanejo kolporterji od samega kričanja hrupavi. Na Japonskem omenjajo posebne izdaje z zvonički. Natakarije v japonskih kavarnah ali prav za prav čajarnah imajo naslov »gospod gospodična«, katja juha pa je na Japonskem največja delicata.

Žigosani ameriški vojaki

Oficirji in vojniki vseh držav imajo v vojnem času posebne znake razpoznavanja, da se more v primeru smrti ali hudih poškodb točno ugotoviti njihova identiteta. Običajno služijo v to svrhu posebne legitimacije, spravljene v kovinski skafličci, obsešeni okrog vratu. Na tej legitimaciji so zabeleženi točni podatki, poleg imena in rojstnega kraja tudi točna označba vojaške enote, kateri pripada. Seveda se čisto dogaja, da se te legitimacije izgube, včasih pa tudi zgore in tako ni mogoče ugotoviti identitete. Še zdaj čitamo pogosto objave o proglasitvi za mrtve onih, ki so v prvi svetovni vojni izginili, ker so verjetno padli, a ni bilo mogoče ugotoviti njihove istovetnosti.

Da bi se temu izognili, so Američani uvedli zdaj docela nov način vojaških legitimacij. Vsakemu ameriškomu rekrutu takoj ob vstopu v vojsko, vstopirajo na levi strani trebuha njegovo »legitimacijo«, to je ime, rojstni kraj in vojno enico. Ta metoda je po mnenju ameriških strokovnjakov edino zanesljiva, da se prepreči vsaka zamenjava. Prijetna ta procedura za ameriške rekrute gotovo ni, a zelo jo zagovarja tudi ameriška policija, ki računa s tem, da se tako »legitimacija« ne da nikdar več odstraniti in bo še za marsikaterega zločinca postala usodna.

Avtomobil bodočnosti

Tovarne avtomobilov so zdaj brez dvoma vse v službi vojne industrije. Toda avtomobilski inženjerski mislijo že zdaj, ko se grme na vseh bojiščih topovi, na čase, ko ne bo treba več izdelovati tankov, topov, letal itd., marveč ko se bo zopet pričela konkurenčna borba za najboljši, najelegantnejši in najcenejši avtomobil. Tudi na tem področju se obetajo velike spremembe. Avtomobil, ki je bil vse do zadnjega privilegij imovitih slojev, naj postane ljudsko vozilo. V Nemčiji so mislili na to že pred vojno, ko so začeli propagirati tako zvali ljudski avtomobil, ki naj bi si ga nabavil z malimi prihranki sleherni delavec. Na neki konferenci avtomobilskih strokovnjakov so razpravljali o avtomobilu bodočnosti, ki ima že docela konkretne oblike.

Bodoči avtomobil bo seveda aerodinamične oblike, tola podoben bo velikemu hrošču. Zgrajen bo iz najlažje kovine, to je aluminija, tako da ne bo tehtal več kakor okrog 500 kg. Sedanji avtomobili so težki povprečno 1.300 do 2.000 kg. Motor bo nameščen zadaj, kot »gongonsko sredstvo« pa s bo uporabljal bencin za letala. Kolesa bodo mnogo manjša od sedaj običajnih in bodo imela največ 32 cm premera, da se bo na ta način štedilo z gumo in spravilo težje vozila čim nižje in s tem povečala njegova stabilnost. Karoserije bodo izdelane iz neke plastične mase tako, da bo ves gornji del karoserije prozoren slično kakor so na letalih kabine za pilote. Na ta način bo tudi iz zaprtega voza omogočen razgled na vse strani. Načrti so torej že izdelani, tovarni bo dovolj na razpolago. Zdaj je treba samo še konca vojne in napočili bodo dobri zlati časi, ko bomo imeli vsak svoj avtomobil...

Proč z madeži

Največkrat po nerodnosti in nepazljivosti nastanejo madeži na obleki, na pohištvu in raznih drugih predmetih. Tak madež je slika nerodna zadeva, ki pa jo kaj lahko odstranimo, če si znaš pomagati. Svežih madežev s temnega blaga ni težko

odpraviti, treba je le malo tople vode in mila. Važno pa je, da pri izpiranju nastali mokri madež takoj skromno obrišes in odrgneš z enakim blagom ali pa belim platnom, sicer se pozna na blagu robovi. Če je madež že zastarel, je treba pri temnem blagu vzeti malo čistega bencina, za svetlo in občutljivo blago pa čist spirit. Tudi v tem primeru pa je treba očisto mesto do suhega odrgniti, seveda ne z vso silo, ker bi sicer trpelo tudi blago.

Madeže od strnjene masti, loja, voska ali stearina je treba najprej z razgreto žlico, če ni pri roki likalnika, razstopiti. Med blago in žlico se mora položiti pivnik, ki masčobo takoj vsrka. To je treba ponavljati tako dolgo, dokler madež docela ne izgine.

Madeži od mleka se odstranijo, dokler so sveži, s temnega blaga z mlačno vodo, pri svetlem blagu pa je treba namesto vode vzeti spirit. Na enak način se lahko odstranijo madeži od kave.

Madeži od prahu in blata se morajo izkrtičiti s krtačo, namočeno v raztopini salmiaka. Na 1 liter vode je treba dodati 1 žlico salmiaka. Nato je treba dotično mesto odrgniti s čisto, mrzlo vodo in blago na notranji strani izlikati.

Madeži od katrana, smole in oljnatih barv se odstranijo s terpentinom. Pri svetlem blagu ostane navadno rob, ki ga povzroči terpentini. Ta rob se odpravi z bencinom ali spiritom.

Madeži od črnile se pri pralnem blagu odstranijo s citronovim sokom ali kislim mlekom, pri volnenem blagu pa s citronovim sokom in kuhinjsko soljo.

Madeži od krvi na obleki ali blagu, ki se ne da oprati, se morajo na debelo namazati s pšeničnim škrobom. Ko se škrob posuši, se mora na narobni strani izkrtati in nato okrtičiti.

Madeži od piva hitro izginejo, če se z mokro čunjo in z mlačno vodo na lahke odrgnejo.

Zenske brez zob

Na otoku Sumatra so se ohranili med prebivalci mnogi čudni običaji. To velja posebno za plemo Batakov, potisnjeno v srednje kraje otočja. To plemo je bilo prvotno ljudozrsko. Zenske tega plemena so brez zob, kajti po starem običaju izdero deklicam vse zobe, ko izpolnijo 14. leto. Ta običaj izvira iz starega ljudskega praznovanja. Bataki, ki se preživljajo večinoma z rižem, verujejo, da prebiva v rižu duša nekega boga, ki se mu ne sme zgoditi nič hudega. Če bi riž grizli z zobmi, bi bilo v njem prebivajoče božanstvo tudi strto in bi se izpremenilo v nevarnega hudobca, ta bi se pa naselil v človeku. Zato populjo deklicam zobe, da se jim ni treba pozneje bati, da bi se naselili v njih zli duh. Izdiranje zob je vedno združeno s posebno ceremonijo. Zbero se vsi sorodniki in prijatelji dekleta in med izdiranjem zob prepevajo, vmes pa bobnajo, da pregluše bolester kriče dekleta, ki mora prenašati silne bolečine, saj gre večinoma za zdrave zobe.

FAKIR

Dva znanca se pogovarjata v gostilni o fakirjih in prvi pravi:
— Eh kaj, tudi jaz bi znal napraviti fakirski trik.
— Beži no, tega ti pa že ne verjamem.
— Da, izliti znam nate poln liter vina, pa ne boš moker.
— To je gola bahavost.
— Pa staviva za deset lir, če ne verjameš.
— Velja.
Prvi izlije liter vina na drugega in pote-gne iz žepa denar, rekoč:
— Evo ti stave, izgubil sem jo.

Radio Ljubljana

ČETRTEK, 20. AVGUSTA 1942 XX.

7.30: Pesmi in napevi. 8.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 12.20: Operetna glasba. 12.30: Poročila v slovenski. 12.45: Na harmoniko igra Vlado Golob. 13.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 13.15: Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih sil v slovenski. 13.25: Leharjeva glasba. 14.00: Poročila v italijanski. 14.15: Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijanec; sodeluje tenorist Andrej Jarc, Pesmi in romane. 14.45: Poročila v slovenski. 17.15: Komorna glasba. 17.35: Pesmi in napevi. 19.30: Poročila v slovenski. 19.45: Simfonična glasba. 20.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenski. 20.30: Vojaske pesmi. 20.45: Lirična prireditelj družbe EIAR Frinina smrt, spisal E. M. Senca, ugalsbil L. Rocca. Vrag v zvoniču, besede in glasba A. Lualija. V odmoru: Predavanje v slovenski. 22.45: Poročila v italijanski.

D. De Maurier:

Prva žena

Roman

Strežnica se je iztegnila proti varovanki. »Gospa Lacy hoče reči, da gospa de Winter zelo rada slika v svojo zabavo. In tako ji je podarila šest lepih knjig, ki vse obravnavajo umetnost. Te knjige so bile njeno poročno darilo.«

»Kakšna smešna misel!« je babica odvrnila. »Ne zdi se mi baš, da bi bile knjige pripravne za poročno darilo. Ko sem se jaz možila, ni prišlo nikomur na misel, da bi mi poslal knjige v dar. In ko bi mi jih bil kdo podaril, jih ne bi bila niti čitala.«

Spet se je zasmejala. Beatrice je bila videti nekoliko užaljena. Da bi ji pokazala solidarnost, sem se nasmešila babici, pa ne vem, ali je opazila. Strežnica je bila spet začela rožljati z iglami.

»Svoj čaj bi rada,« je z jokavim glasom rekla stara gospa. »Ali mar še ni pol petih? Zakaj Nora ne prinese čaja?«

»Kaj? Spet jesti, po dobrem kosilu, ki smo ga imeli?« je dejala strežnica; nasmešnila se je varovanki in vstala.

Jaz sem bila dokaj trudna in sem, sama ogorčena nad svojo nekrščansko mislijo, ugibala, zakaj so neki stari ljudje časih toliko breme za svoje bližnje. Še slabši so od otrok ali majhnih psičkov,

70

ker mora biti človek vljuden z njimi. Z rokami na krilu sem sedela in poslušala, voljna pritrčiti vsakomur, kar koli bi rekel. Strežnica je rahlila blazine in popravljala ogrinjaje. Babica je mežala, kakor da je tudi ona trudna. Njena podobnost z Maksimom se mi je zdelo večja kot kdaj. Ugibala sem, kakšna je morala biti, ko je bila še mlada, kako je visoka in lepa hodila s sladkorjem v žepu po manderleyskih konjušnicah in z roko pobirala dolgo vlečko, da je ne bi umazala. Predstavljala sem si njen stas v stezniku in njen visoki ovratnik ter v mislih slišala, kako naroča, naj bo od dveh kočija nared. Vse to je bilo zanjo zdaj minulo in končano. Njen mož je bil že štirideset let mrtve, sin pa že petnajst let. Dokler ne napoči tudi nji dan odhoda, je bila s strežnico vred ujetnica v tej opečnatostki viktorijanski hiši. Pomislila sem, kako malo vemo o miselnosti starih ljudi. Otroke, njih strahove, upe in domišljije, o, te razumemo. Saj sem bila še včeraj sama otrok. A Maksimova babica, zavita v ogrinjal, s svojimi ubogimi slepimi očmi, na pol gluha, kaj je neki mislila? Je li vedela, da Beatrice zeha in skrivaj gleda na uro? Je mar slutila, da je najin obisk dolžnostni obisk, naloga, ki sva si jo zadali, zato, da bo mogla Beatrice doma reči: »Hvala Bogu, zdaj imam za tri mesece mirno veso?«

Ali ji misel še kdaj poleti v Manderley? Se kdaj vidi, kako je sedela za mizo v obednici, tam, kjer zdaj jaz sedim? Je svoje dni tudi ona bila čudno divjim kostanjem? Ali pa je morda vse pozabljeno, vse minulo, in ni za tem mirnim bledim obličjem

ničesar več razen majhnih bolečin, čudnih majhnih nadlog, nejasne hvaležnosti, kadar posije sonce, in polzavestnega zdrzljaja, kadar zapiha mrzel veter?

Kako rada bi ji položila roke na obraz in ji odvezla breme let! Videla bi jo spet mlado, kakor je bila nekdanj, s cvetočimi lici in kostanjevimi lasmi, ter jo poslušala, ko bi se, kakor zdaj Beatrice, tudi ona pomenkovala o lovu, o konjih in o psih! Ne pa, da sedi tako zgružnjena in z zaprtimi očmi, med tem ko ji strežnica popravlja blazine...

»Danes, veste, imamo k čaju približek: kruhke s krešo,« je povedala strežnica. »Zelo nam gredo v slast, kaj ne?«

»Kreša bo danes?« Babica je vzdignila glavo z blazin in se ozrla proti vratom. »Nič mi niste povedali. A zakaj Nora ne prinese čaja?«

»Na vašem mestu ne bi marala biti, pa da bi imele tisoč funtov na dan,« je Beatrice polglasno rekla strežnici.

»Oh, gospa Lacy, tega sem že vajena,« se je nasmešnila strežnica. »Če vse premislim, se mi v tej hiši izvrstno godi. Seveda imamo svoje slabe dneve, a lahko bi bilo še mnogo huje. Gospa je zelo voljna, ne tako kakor rami drugi bolniki. In sluščinčad je vljudna; to pa je glavno. Evo Nore...«

Hišna se je pokasala z mizico na kolesih in snežnobelim lanenim prtom.

»Kako dolgo me puščate čakati, Nora!« je zagodrnjala stara gospa.

»Pol petih je komaj proč, gospa,« je z nekam posebnim glasom zatrčila Nora, živahna in vesela

kakor strežnica. Kdo ve, ali je starka opazala, da govore z njo v tem tonu? Kdo ve, kda so ga bili prvič ubrali, in ali je takrat opazila? Morda si je rekla: »Mislijo, da se staram; kako smešno!« — potem pa se je bila sčasoma privadila, kakor da je bilo zmerom tako. A kam je bila izginila mlada žena s tankim stasom in kostanjevimi lasmi, ki je nekdanj nosila konjem sladkorja?

Primaknile smo si stole k mizici in jele jesti kruhke s krešo. Nekaj jih je pripravila strežnica posebej za staro gospo.

»Kako dobri so, kaj ne, kako so dobri?« je govorila med tem.

Videla sem, kako je preletel mirno, zgrbančeno lice smehljaj. »Vesela sem, kadar je kreša,« je rekla.

Čaj se je kadil, prevroč je bil, da bi ga bil mogel človek piti. Strežnica je previdno srebrala iz svoje skodelice.

»Danes so pustili vodo vreti,« je dejala in strelala glavo proti Beatrici. »S tem je pri njih zmerom križ! Koliko sem jim že zabičevala v kuhinji! Pa jih ne morem pripraviti, da bi delali drugače. Ne priznajo, da je tako prav.«

»Oh, povsod so enaki,« je Beatrice odvrnila. »Jaz sem zdavnaj obupala. Saj je vse bob v steno.« Stara gospa je z izgubljenimi, odsotnimi očmi obračala žličko v čaju. Rada bi bila vedela, na kaj misli.

»Ste imeli v Italiji lepo vreme?« me je vprašala strežnica.

»Da, zelo vroče je bilo,« sem rekla.